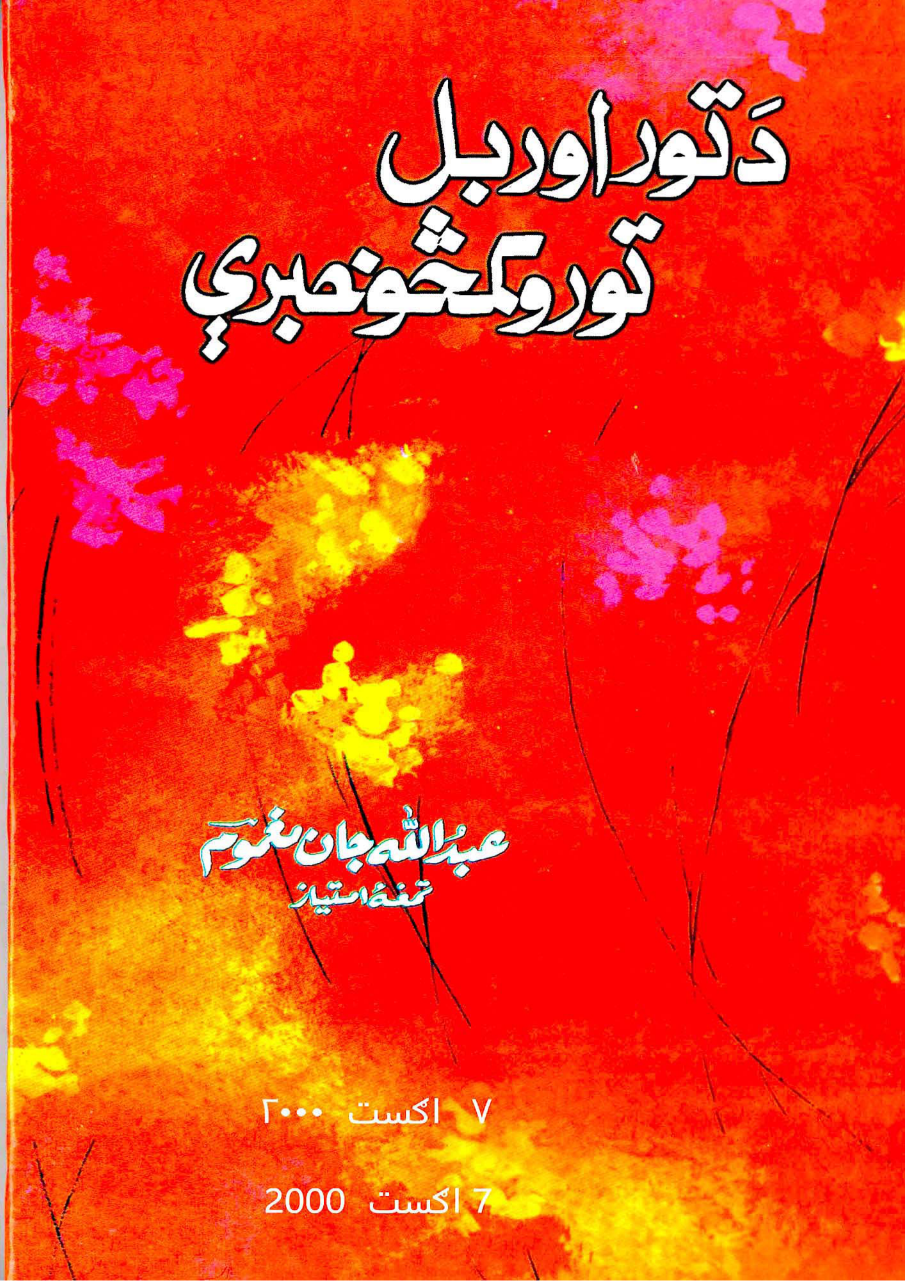

دَ تور اوربل
تورو کښو خبرې

عبدالله جان مغموم
تمغۀ امتیاز

۷ اگست ۲۰۰۰

7 اگست 2000

Ketabton.com

دَ مغموم دَیو خط په جواب کښې

++++++++++++++++++++++++++++++++

اشنا ستمه شاعرۍ مې ستا وښکي کوږ نهٔ کړهٔ
زما په ټوله شاعرۍ کښې تا فرحت رو نهٔ موند
ما په قدم قدم په ځان پورې خندلي خو دي
ما ته احساس دے چې ما څوک هم خندولي نهٔ دي
تهٔ په خپله هم مغموم وے اداکار چې هم وې
تا خپل دردونه پټولے شو ما پټ نهٔ کړے شو
ما ته احساس دے تا د ننه ځان ژړلے هم شو
دا دې کمال وُو چې په شونډو به دې تل خندا وه
زهٔ چې څهٔ اومه هغه وومه اداکار نهٔ وومه
زهٔ اعتراف کوم چې تهٔ د وخت یو لوئے فنکار وې
تا د رومان په رښتيني پردو کښې ځان نغښتے شو
تا خپل غمونه په خپل زړهٔ کښې خوندي کړي چې وُو
ما په موږو د نظریو په شا ځوبونه لیدلے
وخت او حالاتو نظریو داسې ذرې ذرې کړم
د زړهٔ چیچې وړاندې په مخه کړې ستا کار چې ګران وُ
په زړهٔ پرهر وې خو تا خلقو کښې خندا وېشله
ما ته احساس دے زما کار هم څهٔ آسان نهٔ وُ
زهٔ درنه ورستو شوم چې وخت په وخت غبار مې ایستو

ما خپل غمونه که هر څو د فن نقاب کښې پټ کړهٔ
تهٔ چې فنکار وې سمدستي مې د فن روح ته کوز شوې

قمر راهي مردان ۱۹ اګست ۲۰۰۰ ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ

توراوربل

توروکمڅو ځیري

عبدالله جان مغموم

تمغهٔ امتیاز

(c) ketabton.com: The Digital Library

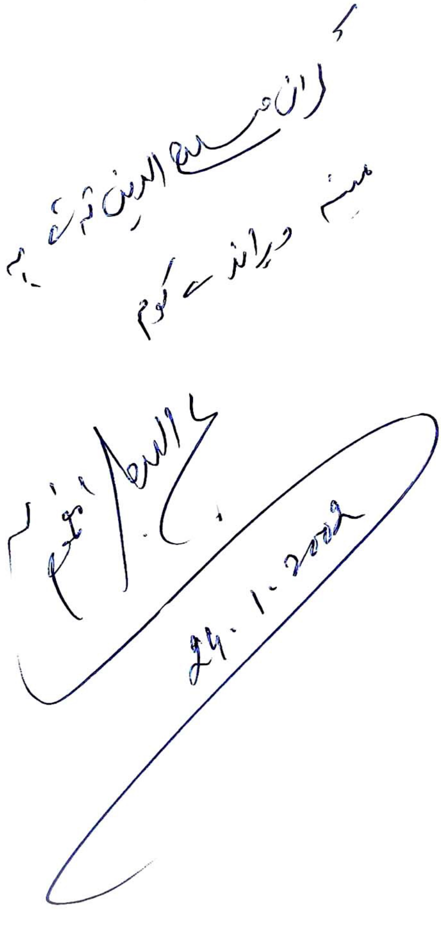

(c) ketabton.com: The Digital Library

تمهید

دَ تور او ربل تورو کمڅو څخبرې
څو مره ښکلې دي دَ تیږو څپې

دَ نیمې شپې په خاموشئ کښې ګڼې
نغمې شي دَ بنګړو شرنګې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترون

د هغو نیمګړو نیمه خواؤ ارمانونو
په نوم چې وخت بې وخته زما په زړه
کښي لکه د یو طوفان راپورته شوي دي
اوبیا په خپله قلار شوي دي

مغموم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

پېغله		
	ایاز داؤدزے	۱۱
دَ رومانې شاعر (دَ لوېتو خبرې)	صابرشاه صابرؔ	۲۲
دَ تور او رېل تور وکمڅو خبرې	عبدالله جامغموم	۳۰
لو یه خدایه لو یه خدایه		۳۷
ورپسې زلمو ځوانې خاوري ایرې کړې		۳۹
بس یو پو ټے غونډې خندا اوکړه ته		۴۰
دا سې په ما یا ندې وختونه راغلل		۴۱
اول به زړه سره صلاح کومه		۴۲
نشې نشې سوده نشې دې منم		۴۳
بیا مې ارادې جوړې نن ځوانې شوې		۴۴
تکې تورې شپې کړې تا		۴۵
شپه دَ انتظار په شوګیرو تېروم		۴۶
ته چې زلفې دا خورې کړې تورې شپې شي		۴۷
وېم چې ستا د نیاهم او سوزوم ایره کړم		۴۸
چې ستا زلفې ولونه ولونه او نرې کمڅې شي		۴۹
ګلان تول ازغي ازغي شول		۵۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ زلفو سلسلې دي	۵۱
بې واره توېدلې بې اختياره څڅېدلې	۵۲
تنهايي مې دي مذکرې او غمونه راسره دي	۵۳
پرهرونه جوړوي زړهٔ کښې زخمونه جوړوي	۵۴
ستا دَ مُسکا ستا دَ خندا نه قربان	۵۵
کله کله راته اوګورې مُسکې شي	۵۷
دَ زړهٔ تسکين په ميخانو کښې نهٔ وُ	۵۹
کله کله مې دا زړهٔ داسې خفه شي	۶۰
مست شم دَ پازيبو دَ شرنګا سره	۶۲
چې ستا خندا زما ژړا رونهٔ شوه	۶۳
په خوله کښې اه په زړهٔ زخمونه لرم	۶۴
راغلې ورځې شپې دَ پرېشانۍ زما	۶۵
ستا دَ وصال په رنګينو کښې روسم	۶۶
دا دَ زلفو سلسلې چې را خورې شي	۶۷
مينې دې اسانې راته ګرانې کړې	۶۸
رقيب چې ماله نن پېغورې راکوي	۶۹
شمعه بلېږي دَ دنيا دپاره	۷۰
اوښکه څوند دې نوي ژوند دې دې اوبو کښې	۷۱
نغمې نغمې دي دَ بلبلې خيس دې	۷۲
راغے مابنام ډېر دَ غمونو سره	۷۳
تورې تيارې راته فنا ښکارې	۷۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ترڅو به نو ژړېږمه زه ۷۵

کلی دړېږي څه مُسکی څونه دي ۷۶

د نهې اوښکې مې ځلېږي په ککو کښې ۷۷

راشي راته اوګوري مُسکی نه شي ۷۹

بیا دې یادونو سلسلې جوړې کړې ۸۰

نور دې اے ژوندونه په سجدو نه تېروم ۸۲

بېلتانه کښې څه د اهسې چل په ما شي ۸۳

نن په فضا کښې رنګینی ښکارې ۸۵

راځئ ستورو چې اوده شو شپه ختمه شوه ۸۶

چاته شراب چاته کاسې ښکارېدې ۸۷

چرته چې زلزل غوندې پیدا شي حوصله کښې ۸۸

هر طرف ته ګورم مایوسۍ دي او غمونه دي ۹۰

ما په زېر زېر ورته کتلے نه شو ۹۱

خدایه یو څو ورځې ژوندون دې راکړو ۹۳

مکوئ ساقي نن راته نامه کوه ۹۵

د اخو څه غم نه دے چې تېرې کړمه ۹۶

څه ژړا شي څه سلګۍ شي ۹۷

راغلئ غمونه جوړې نور راغله ۹۹

هغې وېل تهمت په ما پورې شو ۱۰۰

ځکه مې د پرې پرېشانۍ شي کنه ۱۰۱

ځکه زمانه نن ژړا هېره شوه ۱۰۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول ژړا وي بيا سلګۍ شي کنه ۱۰۳
که هر څو دې غم دَ حد نه په ورتېر شي ۱۰۴
ستا د اوربل دا پر پشانۍ مزه که ۱۰۵
په محفل کښې بلېدې ته ۱۰۶
د زړهٔ تسکين په مېخانو کښې لټوم ۱۰۸
دُنيا دَ اُميدونو مې څهٔ ورانه غونډې ښکاري ۱۱۰
ښئ دې انکار دَ اقرارونو ځني ۱۱۱
دَ نېکۍ بدۍ حساب شي په عقبیٰ کښې ۱۱۲
دا څو غلط دي چې خندلے نهٔ شم ۱۱۴
څهٔ له زما دَ مرګ سوالونه کوې ۱۱۵
څهٔ په ژړا څهٔ په زارو تېره شوه ۱۱۶
په ښائسته مخ دَ شين خالۍ مې قسم ۱۱۷
دَ زړهٔ دَ غم دا نه تپوس مهٔ کوئ ۱۱۸
څوک ورته سور څوک ورته شين وائي ۱۱۹
شپې دَ بېلتانهٔ دومره اوږدې دي راځه ۱۲۰
ارمانونه چې مې خاورې شي ايرې شي ۱۲۱
سپوږمۍ سره خبرې ۱۲۲
لږ څو مې پرېږده غمه ۱۲۴
تعبير ۱۲۶
وادهٔ ۱۲۷
ډمه ۱۲۹
دَ ختيکو زمکې ته خطاب ۱۳۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېغله

ـه   دَ پېغلتوب کور دې ودان اوسي تل
چې يې دَ پېغلو نه نغمې جوړې کړې

دَ مفهوم په شاعرۍ دَ پېغلې او پېغلتوب خيال داسې ونغوړدے چې د هغې هر شعر هره مصرعه او هر غزل په څېله يوه ښکلې نازولې پېغله ښکارې - په پېغلې چې دَ پېغلتوب څپه راشي نو پېغله بيا پېغله پاتې نهٔ شي بلکې يوه مسته شان نغمه شي - هم دغه دَ حُسن او موسيقۍ امتزاج چې مغموم ئې دَ پېغلې په وجود کښې بيامومي - د هغهٔ غزل ته ئې بې سياله ښکلا او عمومي مقبوليت بخښلے دے) نو پېغله دَ زمانو راسې دَ مشرق په شاعرۍ کښې دَ معشوقې محبوبا - دلبر - دلربا نګار او داسې په نورو نامو او علامتونو ياده شوې ده - د هغې نازونه اداګانې زده دي - دَ زړونو لوټمل او د مېنانو وژل ئې کار دے - بې وفائي او وعده خلافي ئې خاص شعار دي - دغه پېغلې په هره زمانه او هر دور کښې دَ خپل پېغلتوب او ښکلا نو ښتونه غبزولي دي - نو سره دَ دې ټولو خصوصياتو پېغله دَ شاعر په نظر کښې هم هغه پېغله ده

لکه چې يو عام انسان ځواني په مخه اخستي ښځې ته په کاسيرو نظرو نو ګوري - د ښځې دَ وصال تمنّا د مېن د پاکې مينې آخري منزل، او د انساني ژوند د ارتقاء معراج ګڼلے شي - د ښځې نه فطري اقتضاء هم د غه کېدے شوه - ځو ځن زماني دومره پېښ عيښت روڼ کړو - انسان دَ فطرت نه دومره لرې لاړو - مشيني دور مصنو دومره عام کړو چې د فطرت پېه انسان د فطرت په غېږ کښې آرام کولو د پاره د تخيّل د بلندونه هم تېر شو او داوهامو په ځڅه کړو کښې د فطري اقتضاګانو په لټون پسې ورک شو - دغه وجه ده چې د نن د زلمي شاعر قوتِ واهمه يوه ښځه، ښځه نه بلکه يوه نغمه تصور کوي او د نغمې نه چې دَ روحاني تسکين سرچشمه ده، د جنسي تسکين موهوم اقتضاء کوي او وائي چې

د ښځو ب کور دې ودان اوسي تل
چې ئې د ښځو نه نغمې جوړې کړې

نه يو هېڅ م چې د نفسياتو صباني ماهران به د ننني دور تجزيه او د دغه تجزيې په رڼا کښې دَ مغموم د دې الهامي شعر تشريح په څه ډول کوي - ځو زه په خپله په دې نتيجه رسېدلے يم چې د مغموم شاعري هم لکه د مشرق ښتو ني شاعري ده او هر ښتونے فن هم د شاعر او فنکار دَ ژوندا ښتو ني آئينه ده) مغموم دَ ماشوم والي راسې دَ رسم ورواج په سنګينو قلګانو او د اخلاقياتو او عقائدو په فولادي پنجره کښې دا سې بند پاتې شوے دے چې هغه د ښځو ب دَ حرارت نه هډو خبر نهٔ شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پېغله د لرې نه لیدلې ده، د دومره لرې نه چې د هغه په خیال
د انساني هوسونو رسائي ورته هم او امکان نهٔ لري - هم دغه
وجه ده چې مغموم پېغله یوه مجسمه ښکلا، یوه مسته نغمه ګڼي
چې تل تر تله د هر قید و بند نه په امان پاتې شوې ده. دې سره
سره د پېغلې د موندلو او خپلو فطري اقتضاء هم د هغه په
تحت الشعور کښې داسې په غزوونو ده چې څهٔ وینې نو پېغله
ورته ښکاري - د هغه په وړاندې د پېغلتوب خیال داسې سور
دے چې د هغه هر فنکارانه تخلیق هم د پېغلې د خیال سره
زېږېږي او ځکه د هغه غزل د پېغلو سره خبرې نه بلکه د
پېغلې د ښکلا، د هغې د مستې ځوانۍ او د هغې د نغمه ځېن وجود
د رنګونو او رڼا خو عکسونو مجموعه (البم) معلومېږي -

د مغموم د غزلونو پېغله چې هغه ئې اکثر "د ګلې" په
نامه مخاطب کوي یو مخصوص شخصیت نهٔ شي کېدے - دا د ښکلا
د هغهٔ د لوړ تصور مجسمه ده چې هر صوفي هر عالم هر فنکار
او هر د حُسن او رنګینۍ توب طلبګاري لټون کړے دے - په
رنګ رنګ او ډول ډول نومونو ئې یاده کړې ده - او دغه
"لټون" او دغه "یاد" په رنګ رنګ نظریې قسما قسم فلسفې او
بې سیاله فنکارانه شاهکارونه په هر دور په هره زمانه په هر
ملک او هر قوم کښې زېږېدلي دي - د ښکلا دغه لوړ تصور د بنیادمو
ایکې یو مرکزي خیال پاتې شوے دے - او هم دغه یو "مرکزي خیال"
د بني آدمو د "وجداني وحدت" ژوندے دلیل دے فرق صرف دومره[٥]

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے چې نورو "مثالیت پسند و" د غه ښکلا د انساني ژوند نه
لرې د فکري تخلیقاتو یا د اوهامي او الهامي وارداتو په پېکرو تو
کښې لټوله او مغموم ئې هم دې دنیا په ښکلو کښې لټوي۔
د هغه د زړه مراد د غه د نوې زمانې ښکلو پېښ کړے دے هم د
هغوئ نه ئې غواړي او لټوي ئې خو په د غه ښکلو کښې
هغه ښکله کومه یوه ده چې د مغموم د ښکلا د تصور مجسمه
ثابته شي - هم دا په ښکلو کښې د ښکلتوب لټون چې نه ئې
مومي - هم دا ښکلي، ښکلي نه بلکې نغمې کښلے کېږي د مغموم
د ژوند او شاعرۍ هغه خصوصیات دي چې چرته د "مثالیت
پسندۍ" او حقیقت پسندۍ رنګین ژقونه یو ځائے کېږي۔
سره د دې چې تولو خبرو او مغموم چې څه وائي نو په شعوري
طور ئې وائي - هغه مجذوب شاعر نه دے - څه چې وائي لیکي
نو وربانډې پوهېږي - د بېدارۍ په عالم کښې فنکارانه تخلیق
کوي - هغه په خپلو نفسیاتي کشالو هم آګاه دے - خپلې نظریاتي
لانجې هم پېژني او د خپل فن د قدرونو نه هم آګاه دے -
دا ځئ چې د هغه په خپلو الفاظو کښې د هغه د شاعرۍ او
ژوند په حقله د خپلو دعوو او نظریو ثبوت او لټوو۔ مغموم
د شعر د لیکلو په وخت څه کیفیت محسوسوي؟ وائي چې "زه
هغه وخت شعر لیکم چې څه وخت شعر ما په لیکلو مجبوره کړي -
او هر کله چې داسې حالت راشي نو بیا د خپل اشنا په تصور کښې
داسې غرق شم چې دنیا و ما فیها نه بې خبره یم - په هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ دا محسوسوم چې زما پللۍ زما په وړاندې ولاړه ده او زۀ ګڼم د هغې سره خبرې کوم - او څۀ وخت چې د ليکلو نه اوزګار شم نو په هغه وخت داسې تسکين محسوسوم لکه چې ما يو ډېر لوئے کار کړے وي او ددې نه پس ليکلي شعرونه بيا بيا لولم او دا بيا بيا لوستل زما زړۀ ته هر يو وار يو نوے تسکين ورکوي ۔"

راځۀ چې دا اوګورو چې د مغموم د غه اشنا څوک دے چې د شعر د ليکلو په وخت د هغې په تصور کښې د دنيا او ما فيها نه ناخبره وي - او هغه پلۍ څوک ده چې د شعر د ليکلو په وخت ورته مخکښې ولاړه وي مغموم وائي چې زما په زړۀ کښې يو داسې درد دے چې ددې درد د پېدا کولو نه زۀ نۀ يم خبر - زۀ نۀ يم پوهے چې زۀ په چا مئين يم - زۀ نۀ يم پوهے چې هغه څوک ده چې د چا ياد زما احساسات او زما زړۀ هر وخت ناقلاره ساتي - زما د خيال مرکز "پېغله" زما په زړۀ کښې شته - زما په دماغ کښې شته خو په سترګو مې لا نۀ ده ليدلې، ولې بيا هم د هغې تصور او د هغې ياد ما په وېلو مجبوره وي - ما ته د ليکلو بلنه راکوي -

د مغموم د خپلو وينا ګانو نه هم دا معلومېږي چې د هغۀ د شاعرۍ "زړۀ پېغله" هم هغه د چا زلمي شاعر" د خيال د پلۍ" چې هغه يې حُسنِ کل کښې يو عکس دے - خو فرق صرف هم دومره دے چې د خيال پلۍ د خيالونو نه هم په بره او سېږي او شاعر ته په طنزيه لهجه کښې وائي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه شاعره ماته په ته څه دارسي
زه د عنقا په اشیانو کښي اوسم

خو د مغموم "پېغله" هم د مغموم خواږه شاېېغلو کښي
اوسي او لټون یې هم په دغه خواږه شاپېغلو کښي کوي - او د
مونږ لو قوي امید یې نوي څکه خو وایي ه

ه خوب خندا به په مغموم یا ندې حرام کړي
یوه پېغله به په پېدا شي چینکو کښي

عبدالله جان مغموم د پېښور ښار نه څلور میله قطب ته
په یو وړوکي کلي کښي چې دارمنګي نومېږي او د خلیلو په ټپه
کښي د ورسک روډ د پاسه پروت دے په یوې درنه او معززه
کورنۍ کښي پیدا شوے دے - نن صبا یې څه کم وزیات
۳۷ کاله عمر وي - زه مغموم د ماشوم والي راسې پېژنم - د
هغه سره د وړوکوالي نه زما د زړه تړون د ومره زیات دے
چې د هغه هره کمزوري ما ته یو لوے صفت ښکاري - دغه
وجه ده چې ما کله هم د مغموم په شاعري د څه لیکلو دپاره
قلم را خستے دے نو هغه منع کړے یم چې ته زما د شاعرۍ په
حقله د یو غیر جانبدار نقاد کردار نه شې ادا کولې خو زه ورته
وایم چې مغمومه زه لا انتقاد کله وم - زه خو په فن مئین یم
او چرته چې فنکارانه خوبۍ وینم نو سندرې یې وایم د لته
زه د هغه اشنایانو نه هم معافي غواړم څوک چې د خپل
لوے علم په رڼا کښي د مغموم په فن کښي څه کمزورۍ وینې -

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو وئېل مې داچې کهٔ دَ مغموم صيب دَ وړوکوالي ماحول هرڅو شاعرانه نهٔ وُ - او چا چې دهغهٔ کلي ليدلے وي دهغهٔ دکورنۍ دسختو مذهبي پابندونه آگاه وي نو هغوئ به زما دې خبرې سره اتفاق اوکړي چې دمغموم د ماشوم والي په ماحول کښې هډو دشاعرۍ ګنجائش نهٔ وُ څو سره ددې هم دمغموم طبيعت دهلکوالۍ نه شاعرانه وُ او اکثر به مو خبرې هم په شعر شاعرۍ کولې څو په کال ۱۹۴۴ء کښې چې دهغهٔ څهٔ لوبې او غزلې مې واورېدې نو دهغې ورځې نه مو دخيال او فکر ملګرتيا هم پېدا شوه دغه ورځ ده او نن ورځ ده چې مغموم زما زړهٔ ته دومره را جُوخت دے چې زهٔ ئې دځپل ځان نه بېل شخصيت نهٔ شم محسوسولے - او س چې هم دَ هغه په حقله څهٔ ليکم نو لکه چې دَ ځان ستائينه کوم - ځان خلق د هرچا نه ښهٔ ښکاري او زهٔ مغموم دَ هرچا نه ښهٔ ښکاري نم -

زهٔ چې مغموم باندې څهٔ ليکم يا دَ هغهٔ کلام لولم نو دهغهٔ خنده رويه څهره راته وړاندې ولاړه وي کهٔ هرڅو ئې هېروم هېرېږي مې نه - او چې ئې نهٔ شم هېرولے نو دَ هغهٔ متعلق غېرجانبداره رائې هم نهٔ شم څرګندولے مغموم زما اشنا دے - اشنا به څوک څنګه هېر کړي - مغموم وائي -

اشنا مې ځان دے زهٔ به ځان هېروم
خدائګو جهان نهٔ دے چې هېر ئې کړمه

دَ مغموم په شاعرۍ کښې دکلي وال ژوند عکس څرګند ښکاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه د خپل ماحول مطالعه ډېره ښهٔ کړې ده او دغه مطالعه په ډېر ښه ډول په خپلو شعرونو کښې څرګنده وي - په کلو کښې د پېغلې دیدار یا خو په ګودر کښې یې یا د کوڅې په څنګ او بیا بیا د کلي د کوڅو نو ډېوالونه هم چیت وي نو کله ناکله د دېوال نه هم سر راهسکوي، ځکه خو مغموم خپلې کلي والې پېغلې ته وائي - ے

څهٔ خو یا نه کړه په دېوال اوګوره
ستا د کوڅې سره تېږې مه زړهٔ

وائي چې پېغله د ختو جوړه کړې نو هم ښهٔ وي خو د پېغلتوب سره چې ښائست هم ملګرے شي نو بیا خو هغه د مغموم نجښه

چې ښائست او پېغلتوب سره یو ځائے شي ے
هره پېغله یوه مسته شان نغمه شي

دَ پېغلې تصور لکه چې مخکښې اوویلے شول د مغموم په کلام کښې ډېر اوچت دے - هغه د پېغلې نه هډو د جنسي خواهش خیال قدرهم نشي کولے - پېغله بس یو خیال دے، یو تصور دے، یو ښکلے تصور - خو ..... مغموم هم څهٔ ارمان لري - د خپلې خیالي پېغلې په حقله څهٔ هوس نه لري - راشئ اوګورئ څومره ښکلے ارمان او شاني هوس لري - وائي چې ے

ما خو یو ګل د پسرلي کړې ربه
چې بیا د پېغلو په کمڅو کښې اوسم

دَ خیالي پېغلې تصور د مغموم په خیال کښې دومره پوخ شوے

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے چې کله کله د غه پېغله په ګډا هم راووځي نو وائي چې

ستا د پازیب په هر یو شرنګ مې قسم ــ

زه دې نشه کړم په نڅوکښې اوسم

دَ پېغلو پېغلتوب دې خدائے هم د پېغلو نصیب کړي ـ مغموم

د پېغلتوب دَ ځېلو لو هسه هم نهٔ لري پېغله او پېغلتوب

ورته ګل او ګل ځانګه ښکاري ـ ګُل د ګل په ځانګه کښې ښهٔ ښکاري ـ

کهٔ شوکوې ئې یا بُوئیوې ئې نو مړاوے کیږي پېغله لکه د ګل

هم د کتو د پاره پېدا ده ـ او یو معمولي ګل هم د wordsworth

غوندې احساسي بنیادموته دا رنګ احساسات ورېخښي چې د بیان

نه ئې عاجزه وي ـ او شاید چې د غه زور احساسات په بنده

څهٔ بېهوشي غوندې راولي او ځکه ئې اظهار نهٔ شي کولے ـ

مغموم د پېغلو په لید و هم هغه کیفیت محسوسوي کوم به

چې wordswarth د ګل په لید و محسوسولو ځکه خو وائي

چې: ــ دا پېغلتوب مو خدائے نصیب کړه پېغلو

زهٔ مو نشه کړم په نڅوکښې اوسم

یو اځې د پېغلو په لید و مغموم دا کیفیت نهٔ محسوسوي

بلکه چې د پېغلو د ښائست خبرې قدرله واوري نو هم ئې

فکر یو سي د ځان نه ورک شاني شي نو په داسې موقعه مغموم

وائي ــ

چې د پېغلو د ښائست ذکر شروع شي

را پېدا شي یو جنون غوندې په ماکښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مغموم چې په چمن ورګډ شي او د سروُو قطارونه او ويني د کمانځې راشي چې کښې ښغلې ولاړې دي - او چې څه وخت په خود شي او پوهٔ شي چې دا خو ښغلې نهٔ دي بلکې سروې ولاړې دي نو او وائي چې د دې سروُو د چا ښغلې ښائست او ښغلتوب ته پام شوے وُ، نو ځکه خو ښغلې ښکارېږي ـ

ستا ښائست او ښغلتوب ته ځې چې پام شي
هره سروه د چمن ښغله جینۍ شي

حقه خو داده چې هم ښغله د مغموم کائنات دے - ځکه خو ورته په ښغله کښې کائنات او په کائنات کښې ښغله ښکاري - وائي -

ـ هر یو وار چې ورته ګورمه حېران شم
کله شمعه کله ګل کله سپوږمۍ شي

(یا) پوهٔ یم چې سپوږمۍ د څهٔ سيالي کوي
میاشته شي نرۍ شي خو نتکۍ نهٔ شي

ښغلو کښې د مغموم د خیال ښغله او سبزې چې ډېرو ورېښې خپلې ځوانۍ خاورې کړې دي، نو ځکه خو وائي -

ـ ورېښې زلمو ځوانۍ خاورې ایرې کړې
خدائے دې ګونګ کړه څهٔ له ښغلو ته خبرې کړې

(یا) چې رنګینې تولې راغونډې شولې
ښغلو ترې ځان له لوپټې جوړې کړې

مغموم سره دا خيالي مجلس به د مغموم په هغه شعر ختم کړو کوم چې دا ثابتوي چې هغه شعر ليکي نو شعوري طور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښې هم دَ پېغلې په تصور پیکې-دَ موجوده زمانې دَ پېغلو دَ
دوؤ کمڅو نه څهٔ ښکلے خیال اخلې وائې چې ؎

؎

پېچې ښې ستا په تصور کښې کلې یکم
نو هر شعر دَ غزل مې دوه کمڅې شي

(ایاز داؤدزے)

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله جان مغموم

روماني شاعر

دَ لوی پښتو خبرې

دَ قدرمن عبدالله جان مغموم دَ شعرونو، کالمونو، طنزونو، ډرامو او افسانو په حقله دَ دغه خپلې ویناڅېل اند از منفرد قلمکار په قسمتې ده چې نه هغه هومره وو پېژندلې شو نه څه او لیکلې شو څومره چې زموږ د ادب په معاصره دوره کښې دده په نورو همعصرو و پېژندلې شوي دي، باوجود ددې چې دے زموږ د هغو سړونو په شمېر کښې شمارل کېږي کوم چې د "هفت پهلو" انسان یا شخصیت ټول صفتونه، اړخونه او رنګونه لري -

دَ مغموم صاحب دَ ژوند کړی کړېد، لمحه لمحه ددغه "بې څوکه" "بې سرکاره" "بې دلباره" ژړې په خدمت او هاندو هڅه کښې تېره شوې ده، هغه دَ خپلې ځوانۍ دَ مستۍ هاغه شپې ورځې چې زلمي یې په نورو نورو تماشو کښې تېروي دهٔ په پښتو لوستلو لیکلو کښې تېره کړې ده - مغموم خپل ټول صلاحیتونه ټول وختونه دَ پښتو له سره ځار کړي دي هغه دَ ژوند ټولې منډې ټول زیارونه دَ پښتو له پاره کړې دي - څو بې صلې، بې طمعې، بې لالچه هغهٔ داهرڅهٔ دَ یو څو دنیاوي غرضونو، مقصدونو حاصلولو له پاره نهٔ دي کړې -

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو ادب کښې په موجوده وخت کښې د مغموم صیب نوم په مشرانو لیکوالو کښې راځي - دوه کم اتیا کاله عمر ئې دے - د شپېتو کالو راسې شاعري کوي - څو د دې نه زیات د موصوف د بې غمۍ او ناراستۍ څهٔ مثال کېدے شي چې دا دے په دې شپېتهٔ کاله کښې ایله اوس ئې د شاعرۍ پو میے کتاب (د تورو اوربل تورو کمځو خبرې) چاپ کوي - او داهم زهٔ په دې خبره ویاړم چې کهٔ زما زور ورپسې نهٔ وے نو دا کاغذونه به د لوګو او وینو خوراک شوي وو څو د پرپس غېږه به ئې نهٔ وه لیدلې -

د عبدالله جان مغموم د شاعرۍ پخقله مونږ مجموعي رایې داورکو شو چې نهٔ دهٔ د چا په رنګ شاعري کړې ده او نهٔ ددهٔ په شان شاعري ددهٔ نه پس یل کوم شاعر وکړه مطلب دا دے چې مغموم صاحب یو "صاحب اسلوب شاعر" دے، څو یکار څو دا ده چې ددهٔ نه پس ددهٔ اسلوب لکه زمونږ د شلمې صدۍ د ځنو نورو لویو او "با اسلوبه" شاعرا نو (چې حمزه، اجمل او قلندر په کښې په سر کښې راځي) نوي نسل ځپل کړې دي ولې یو څو دغهٔ د شعرو ادب د محفلونو نه لرې پاتې کېدل او بل د ځپلې شاعرۍ په تشهیر نهٔ کولو هغه د دغه اعزاز نه محرومه پاتې کړې دي نو کهٔ د سینهٔ غورو فکر نه پس دا رایې ورکړم هیڅوک به هم پرې ګرم نهٔ کړي چې کومه شوخي، سادګي، بې باکي او رنګیني د مغموم صاحب په شاعرۍ کښې لیده او موندله شي، د غه صفت ددهٔ د عمر د بل هیڅ کوم شاعر په شاعرۍ کښې نشته زما ددې خبرې نه دې ګوره هرګز دا مطلب څوک نهٔ اخلي چې ګني عبدالله جان مغموم تر ټولو لوئے، پوهٔ او زورور شاعر دے - شلمې صدۍ د پښتو د شاعرۍ په بڼ کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې داسې ګلونه تهوکولي دي چې په وږمو يې تمام پښتونخوا معطره ده چې شملې يې هسکې تا ترې سره سيالي کوي. زما اصل غرض خو دا دے چې کوم فطري روحاني خوږندهٔ او ساده والے زمونږ ددې شاعر په شاعري کښې پراته دي هغه د نورو شاعرانو په شاعري کښې ډېر کم دي.

د معصوم صاحب "ګله" يا "پېغله" د هغه په زړهٔ ذهن او د وجود په رګ رګ کښې مېشته ده خو دا څومره عجيبه خبره ده چې هم دغه پېغله معصوم صاحب په مخامخ سترګو ليدلي هم نهٔ ده او ددې لوئے سوب دا دهٔ د ماحول هغه رواجي او روايتي قلعه ګانې دي کومې چې د معصوم صاحب نه ګېرچاپېره د معصوم صاحب د فکر نه هم هسکې ولاړې دي. هغه وخت چې د معصوم صاحب د شعر شيرينو پېغله ښهٔ مسته وه خو خلقو په دهٔ د ګمراه شاعر ليبلونه او الزامونه ولګول. وې به يې دے د زلفو، سترګو شونډو و رخسارونو ذکر په ډېر و شليدلو تهکو کښې کوي. خو دا هوښيار شهسوار بيا هم د خپل مرام او مقام نه وانهٔ ړولے شو. دهٔ به وې زهٔ د قدرت د فن ستاينه کوم، خلق کهٔ د انسان په لاس د جوړ شوي صنم مدحه کړي کوي زهٔ دې د دومره لوئے ذات له خوا جوړ شوي شهکار تعريف او توصيف ولې او نهٔ کړم. د چا سندرې چې ټول کائنات وائي. د چا مدحه کړي چې ټول قدرت کوي. ښهٔ شاعري هغه ده کومه چې د هر دور هرې زمانې له پاره وي کومه چې هر وخت هر حالت کښې په زړګو ښهٔ او ډېرې ښې لګي او معصوم صاحب په دې حقله خوش قسمته دے چې هغه کومه شاعري کوي هغه د يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

محدود دائرې یا لیبل پاملنه داره منت باره نهٔ ده، هغه پاتې کېږي وتلې شاعري ده دَ هغې نه اوس هم او راتلونکیو وختونو کښې به هم خلق خوند او اثر اخلي - دَ مغموم صیب شاعري دَ انسان او انسانیت، دَ محبت او صداقت په دائمي او افاقي قدرونو بناده - دَ مغموم صاحب دَ شاعرۍ بنیادونه ډېر مضبوط دي - هغه دَ انسان دَ ښائست سندرې وئیلي دي دَ گلاب گلاب څهرو، غندل غندل ځوانو، سندرې ئې وئیلي دي هغه دَ مینې محبت سندربولي دي - او مینه به خلق په هر دور کښې کوي، دَ مینې مزے دومره کچه نهٔ وي چې دَ نرۍ سیلۍ دیو چپې سره ترمې ترمې شي چې کښې مینې نن خلق پېژني، صبا به ئې نهٔ پېژني د دنیا بازار ولاړ دَ محبت په رده دي دَ دې بازار رنگ و نور هل چل او دَ ژوند هاند وهڅې په خپل ځائے خو د دغه ردې اهمیت، حیثیت او افادیت نه هم انکار نهٔ شي کېدے -

مغموم صاحب دا سې دَ زلفو انځو او شونډو صفتونه هم نهٔ دي کړي لکه چې دا بعضې بعضې شاعران ئې کوي - د هغهٔ سل په سل فیصده شعرونه دَ عشق دَ گړ گړې نه "تاؤ" دي دهغهٔ انداز چې کوم دَ په پښتونخوا کښې دا انداز خدائے پاک صرف دې شاعرانو ته په نصیب کړي دي او دغه دي یوسف اورکزي، سیف الرحمان سلیم او اکرام الله گران -

دَ تورې او ربل تورې و کمڅو خبرې
څومره خوږې دي دَ تیرو خبرې
د نیمې شپې په خاموشۍ کښې گلې
نغمې نغمې شي دَ بنگړو خبرې

مغموم صاحب چې هر څهٔ هم لیکلي او وئیلي دي خو ډېرو ښې او شعرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره يې په بيدارو سترګو وټيلي دي هغه مدهوش او مجذوب شاعر نهٔ دے ، هغه هاغه څهٔ ليکي په څهٔ چې خلق پوهېږي څهٔ چې خلق رخصوصًا نوي نسل خوښوي دَ مغموم صاحب ټول ژوند دَ مينې نه عبارت دے - دَ هغهٔ نظريه مينه ده - دَ هغهٔ مذهب محبت دے - دَ هغهٔ کلے ټول جهان دے - دَ هغهٔ کور دَ تصوراتي او دودې دېوالونو دَ قيد و بند نه مبرا دے زهٔ دا خبره په دعوىٰ سره کوم چې کهٔ دَ عبدالله جان مغموم دَ شعرونو کتاب دَ هر قوم په ژبه ترجمه شو هغوئ به دا شعرونه په دومره شوق او ذوق لولي لکه چې هغوئ دخپل ماحول دَ کوم مست رومانې شاعر کلام لولي هغوئ ته به دا کلام پردے پردے نهٔ ښکاري -

مغموم صاحب مينه خوروي دَ مينې وېشګر دے ، دَ مينې شاعر دے ، مينه دهغهٔ ژوند دے ، بې مينې ژوند هغه په ژوند نهٔ بولي - هغهٔ انسان سره مينه کوي انسانيت سره مينه کوي ، دَ خدائے د مخلوق او ښکلو سره مينه کوي په خوا کښې يې هم ښکلي خوښېږي او روس هم دهاغه سوچ په دېوال ولاړ دے هم هاغه ټپه يې په خوله ده ، هغهٔ سخت نظرياتي سړے دے داسې نظرياتي نه چې لکه دَ پرکار مرکزونو پسې ګرځي داسې نظرياتي چې دَ دائرو او مرکزونو روحونه او نظرونه پسې اړوي څنې نقطه چين به دَ مغموم صاحب دغه خود خواهي او په يو ځائے پو فکر او دريدنې ته "ګمراهي" وائي خو زهٔ هم دغه احساس دمغموم صاحب نه ټولو لوئے برے ګڼم -

هر يو وار چې ورته ګورمه حېران شم -

کله شمع کله ګل کله سپوږمۍ شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه　　چې ته نه يې نو خاموشه خاموشي وي
څو چې راشې نو محفل کښې رنګيني شي
چې خبره د مطلب مخې له　　راشي
نو نادانه شي ماشومه شي ککړه شي

د عبدالله جان مغموم شاعري د درنو درنو پې تولې لفظونو او اوږدو اوږدو بې مفهومه، بې معنې خبرو او د فلسفې د کنجلکه شوو جنجالونو نه آزاده ده، ډېره ساده، ډېره رسانه، زړه ته کوزېدونکې زړه پښه کوونکې شاعري ده، اولسي شاعري ورته هم نه شو وئيلې ځکه چې اولسي شاعري هم د يو سوچ د لاندې کېږي د هغې هم يوه خپله مخه وي، فني هنري اړخ ته په کښې ډېر کم خيال ساتلې شي - ټول زور په کښې په مقصد راوړلے شي او مغموم صاحب خو داسې شاعر دے چې د معنې او مقصد سره سره يې د فن نو خونه هم کافي قوي دي - د هر هر شعر د ټکي ټکي نه يې سادګي، نغمګي او رنګونه څڅېږي - هغه په زور شاعري نه کوي او نه يې د زور شاعري خوښېږي - د محسوساتو او احساساتو زيات قائل دے - او زه دا خبره په دې دعوٰی کوم چې که هغه په يو وخت کښې ډېر کمزورے شعر هم او وائي - زه ورته ويم چې په دې يو نظر بيا هم واچوي هغه خپله مخصوصه خندا وکړي (د مرچکي خندا هم متلے شوې ده) وائي " ډېر ښه ده صابر شاه څه چې راغلي دي هغه راغلي دي اوس يه په کښې څه هنري منافقت کوو، ماچرې هم خپل خيالات زخمي کړي نه دي د فطرت په قانون کښې چې ډېرې کوټې وهې ډېرې کړمې به ورته راولاړېږي" او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه هم دغه عادت او سوچ د هغه شل فیصده شاعرۍ د فن د تلې نه غورزولې ده که چرې مغموم صاحب د يو " شيفت " په ځائې په بيلو بيلو وختونو کښې شعرونه ليکلي بيا بيا ئې کتلي برې برې کوټې ئې پکښې وهلې نو بيا خو به دا خبره هم مبالغه نه وه چې د هغه د شعر سيال به د پښتو د جديدو شاعرانو په سړل کښې هم و په نظر نه راتلو ځو د بد قسمتۍ نه څه د هغه اصولو او څه نارامۍ او نا اوزګارۍ هغه دد غه " بچي " نه بې برخې کړې دے !

د عبدالله جان مغموم په ټوله شاعرۍ او ذهن څلور ټکي قابض دي دغه څلور ټکي د موصوف د شاعرۍ سمبولونه دي - هغه چې خبره تاؤ کړي راتاؤ کړي په " لوپټو " " بيغله " لاله او ګلي " باندې اوډروي ، او هم د غو څلورو ټکو د هغه د شاعرۍ خوند مزه او رنګينې سيوا کړې ده !

خصوصاً د لوپټې له پاره خو هغه دومره نوي نوي خيالونه راوړي دي چې قاري په دې مجبوره شي چې که په ژوند کښې څه دي هغه ټول هم د لوپټې د سورې لاندې پټ دي ، لوپټه د حيا او پښتو رومې نخښه ده مغموم صاحب د تور سرو له پاره لوپټه لازمي ګڼي زه دلته د "موتي له خرواره" د هغه هغه شعرونه لوستونکيو ته په وړاندې بدم کوم چې مغموم صاحب د لوپټې د عظمت ، حيثيت ، ښائست او مقام او احترام په حقله وئيلي دي -

ستا د سرو شونډو اثر دے او د شنې لوپټې عکس دے
چې لمبه د ننګرې شمعې کله شنه شي کله سره شي

تصور د لوپټې چې راله راشي
د شفق رنګينۍ لاړې شي پناه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې رنګینه تولې راغونډې شولې
پېغلو ترې ځان له لوپټې جوړې کړې
لوپټو یادې چې پېغلو سپین پړونې راپه سر کړه
دَ زلمو تېره نظر جوړ لوپټو کښې چوکه کېږي

بهرحال خبرې به په لنډو کوو چې دَ مغموم د شاعرۍ زمکه ډېره متینه او نموره وره ده - دا زمکه په یو نظر نه شي کچ کېدے - زه دا اعتراف کوم چې دَ مغموم صاحب دَ مکمل جاج له پاره څومره څېړنه او پلټنه پکار وه ما اونهٔ کړے شوه - ما په دې لنډ تنګ وخت کښې هم دومره کولے شو چې دَ هغهٔ دَ شعر دَ «پېغلې» دَ مخ نه "لوپټه" نیم کښېکړم دَ نور خط و خال جائزه ئې تاسو واخلئ چې د رومانٔ دَ دې شهزاده د غه ناوې څومره شکر پاره ، څومره حسن وره ده !

سید صابر شاه صابر
غریب آباد تهکال

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ تور او رَبل تورو کمخوخیږي

(زما هغه شاعري چې ما نهٔ چاپ کوله)

خدائے شته کهٔ درته دروغ وېم چې ما دا خپله شاعري نهٔ چاپ کوله۔ هډو دَ چاپ کولو اراده مې نهٔ وه۔ ځکه چې دا زما دَ ځوانئ شاعري ده، دا هغه شاعري ده چې دَ ځوانانو خوښه وه او دَ بوډاګانو بدې شوه۔ ځکه خو به زما دَ یوسف خان اورکزي (مرحوم) او دَ سیف الرحمٰن سلیم خلاف په اخبارونو کښې مضمونونه چاپ کېدل او سرخط به ئې وُو "په ادب کښې ګمراهي" مطلب ئې دا وُو چې اے خلقو خبر شئ یو درې شاعران مېدان ته راوتي دي۔ دَ پښتو ادب ئې تجر کړو۔ دوئ بې لارې شوي دي۔ دا بې لارې کسان به لارې ته دا راول غواړي نو دغه پښتنو دانشورانو زهٔ دَ ګمراهانو په فهرست کښې شامل کړے وم۔ او په زړهٔ کښې ما هم دا منلې وه چې زهٔ په غلطه لار روان یم۔ په داسې غلطه لار چې راتلونکي نسلونه به تپوس کوي چې" ولې مغموم صیب دې ځوانئ دریانه داسې سترګې پټې کړې وې چې سره دَ عقله او شعوره دې نیغه لار پرېښوده او په کندو کپرو سرشوے وې او دَ پښتو ادب ګمراهئ ته دې بوتلې وهلې وې" خو ما ځهٔ کړے

(c) ketabton.com: The Digital Library

وے ، یوخوا ته دَ مخالفینو سخته سپورې خبرې او دَ ګمراهۍ فتوې وې او بل خوا ته به چې زهٔ په مشاعره کښې او دریدم او دَ غزل مطلع به مې اوویله چې ....

؎ یو نرے غونډې مُسکا چې ستا په سرو شونډو ونو رشي
ټول ماحول سرور سرور شي او فضا یوه نغمه شي

نو په هال کښې به یو شور شو هلکانو او زلمو به خپلې ټوپۍ په هوا کښې وا لوزولې او ماله به ئې دومره شابسې راکړو چې دَ نقادانو هغه سپورې سخته خبرې به را ته هېرې شوې. دَ ګمراهۍ ټولې فتوې به را ته هېرې شوې او صبا له به چې کښېناستم نو یو بل مست غزل به مې اولیکلو یوه بله جذبات را لوزوونکې مطلع به ذهن ته راغله - یو ځل چې د مردان کالج زلموته مې په یوه مشاعره کښې په خپل مخصوص انداز کښې دَ غزل دا مطلع واوروله نو تاسو یقین اوکړئ چې مېز و سته درزېده ټوپۍ لره کېدې لاسونه پړقېده او زلمو او زلمو ته حال په سر راختے وُ -

مطلع داسې وه -

؎ ورپسې زلمو څوانۍ خاورې ایرې کړې
خدائے دې کوټک کړه څه له پېغلو ته خبرې کړې

زما شاعري سمې خبرې دي - منافقت په کښې نشته - ساده خبرې او ساده شعرونه دي - داسې شعرونه چې دَ اورېدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا د لوستو په وخت اوریدونکے یا لوستونکے په شعر پانې په سوچ کولو نهٔ مجبوروي بس چې شعر واورې او یا یې اولولي نو رسا زړهٔ او دماغ ته ورسي او هلته ځان له ځاے پیدا کړي ـ زهٔ تاو را تاو خبره نشم کولے ـ زهٔ د بهوسو لاندې او بهٔ نهٔ شم بو تلے زهٔ کنجلکه شعرونه نشم لیکلے ـ زهٔ چې څهٔ محسوسوم ـ زما چې څهٔ جذبات وي بس هغه دَ شعرونو په ذریعه خلقو ته رسول غواړم ـ او زما دغه صداقت دَ پښتو ژبو او ځوانانو خوښ او دَ شرانو ناقدانو ناخوښ وُو ـ

یوه ورځ پښتو اکیډیمۍ ته تلے وم ـ محترم مولانا عبد القادر مرحوم مې اولیدو نو راته یې اووے چې نه مغموم ځا چرته سمه غونډې شاعري دې نشته چې زهٔ یې دَ هلکانو جینکو په نصابي کتابونو کښې راولم ".... ما ورته وے چې سمه شاعري څنګه وي راته یې وے چې دا ستا شاعري کښې نشې شوندې ـ خالونه او لوپټې وي" .. ما ورته وے چې مولانا صیب زما خو هم دغه شاعري ده نو ـ مولانا صیب لا پوره خپله مخه او زهٔ خفه د تکیه سلامته غونډې پاتې شوم ـ څو ورځې پس دَ اسلامیه کالج په خیبر یونین هال کښې دَ پښتو درته مشاعره وه، مولانا صیب یې صدارت کولو ـ چې زما نوم واخستے شو او زهٔ بے جانه سټیج ته او ختم نو مولانا صیب راته اووے چې څه کنه مغموم څهٔ لوپټې موپټې واله زوه ـ ما ورته اووے چې اول دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دړې شعرونه واورئ - نو بيا به ډېرې لوېټې والوزوم - شعرونه دا دي -

ع

ستا دَ اوربل دا پرېشانۍ مزه کړه
دَ تورو سترګو حېرانۍ مزه کړه
هرې تورې پسې ګناه کوم
څومره توبو کښې پښېمانۍ مزه که

او مولاناصيب

څوانه څوانۍ کښې دَ څوانۍ تقاضې
په بوډا توب مسلمانۍ مزه که

دړې شعرونو په اورېدو ستهوډ نيشانو حسبِ عادت ډېر واه واه اوکړل او مولاناصيب هم مُسکې غوندې شو او سرې او څوزولو چې کښې ستا خبره رښتيا ده -

نو زما ددې دومره اوږد بيان نه مقصد دا دے چې ما څه اراده کړې وه چې زهٔ به خپله شاعري هيڅ کله نهٔ چاپ کوم څو نباغلے اياز داؤدزے را پسې شوے وُې چې مهٔ ويرېږه شاعري چاپ کړه - روس هغه دَ نن نه ډېرش کاله مخوا وخت نهٔ دے روس پښتو ادب دومره ترقي کړې ده چې ستا په شاعرئ څوک اعتراض نشي کولے بلکه خلق به ئې په سر سترګو قبوله کړي نو دَ اياز خان په وېنا مې کتاب چاپ کولو ته غاړه کښېښوده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ځینې دا اراده مې چې ښاغلي صابرشاه صابر ته څو کلماه کړه
نو څو ورځې پس چې هغه دا سره مخ شو نو پوره شل صفحې
یوه مقاله یې دا له په لاس کښې راکړه چې عنوان یې و

"مغموم د رومان شهزاده"

ددې سرخط په لوستو لا زهٔ شپشې ته او دریدم ځیل کړهٔ وړهٔ
مې په کښې او کتل څو خدائے شته که د شهزادګانو راکښې هیڅ
هم وو. بهرحال په دې مضمون کښې صابرشاه د لوړتو په حقله
زما شعرونه ډېر ستائیلي دي لکه ایاز داؤدزي چې زما په
شاعرۍ کښې د پېغلې په تصور دنیا ایجولې ده، نو صابرشاه
زما په مختلفو رنګونو کښې د لوړتې په ذکر باندې بحث کړے
دے - دواړو یکوالو د ځیلې مینې او عقیدت اظهار په ډېرو
ښکلو الفاظو کښې کړے دے او زهٔ د دوئي ډېر مشکور یم -
دا زما خوش قسمتي ده چې ماله خدائے پاک دوه شخصیتونه
داسې راکړي دي چې که دواړه په ما ګران دي نو زهٔ پرې هم
چې شانه ډېر ګران یم - ځکه څو ایازخان چې زما د شاعرۍ
نه زما د تصور پېغله راواخستهٔ نو داسې سرخنه یې ورله اوکړه
چې زهٔ یې ورته حیران کړم په دې کښې شک نشته چې ما پېغله
ځیلو شعرونو کښې ستائیلي ده څو هغه زما د تصور پېغله داسې
نهٔ وه، هغه څو ساده بوده کلي والا پېغله وه د هغې څو
دومره نخرې نهٔ وې زده - دغه ساده بوده پېغله چې د
ایازخان ګوتو له ورغله نو داسې سرخنه یې ورله اوکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې زۀ يې ورته حيران کړم - او د پاسه چې پرې صابرشاه راغې نو هغه زما د شاعرۍ نه ټولې رنګ برنګې لوپټې راغونډې کړې - د دغه لوپټو نه يې ټول ښائسته رنګونه را ټول کړل او دغه پېغلې له يې د لوپټو يو اوږد پړونې جوړ کړو - هغه يې ورته په سر کړو - ساده بوده پېغلې نه يې دواړۀ قدردانو داسې ناوې جوړه کړه چې د پښتونخوا ټول ښائستونه ورته ګوته په خوله شي -

زۀ د حُسن په لټون پسې چين ماچين ته نۀ يم تلے - زۀ د رنګو رنګو صراحي غاړه پېغلو پسې کابل ته نۀ يم تلے - ما خو د خپل کلي پېغله ستائيلې ده - د خپل چم او خپل کلاو نډه پېغله - او ثبوت يې زما دا شعر دے چې -

ع   څۀ خو بانه کړه په ديوال اوګوره
ستا د کوڅې سره تېرېږمه زۀ

ما چې ستر شاعر حمزه بابا ته دا شعر واوړولو نو ډېر يې خوښ شو - په دې شعر کښې ما نۀ د بدخشان د پېغلې ذکر کړے دے او نۀ مې په کښې د ثمرقند حسن ستائيلے دے نو بيا ولې د حمزه بابا دا شعر دومره خوښ شوے وُو - ځکه چې د هغۀ په قول دا پښتني شعر دے پښتنه پېغله په کښې مخاطب کړے شوې ده - او کوڅه او ديوال هم د پښتني ماحول

(c) ketabton.com: The Digital Library

عکاسي کوي - ما خو په خپلو شعرونو کښې د پښتونخوا ځینې کورونه یاد کړي دي - ځینې کوڅې مې ښائسته دي نو مې د اسلام آباد محلونه ښائسته دي او نه مې د پېلنو پېلنو سړکونو صفت کړے دے - په کواهړ کښې خپل دا شعر پېش کوم - ع

د خپل اشنا هغه خاورینې کوڅې
د کهکشان نه خدائګو ښې ښکارېږي

زه دا دعوی نه کوم چې زما شاعري ګني د شاعرۍ د فن ټولې تقاضې پوره کوي یا د شاعرۍ د اصولو په تله تکي په تکي برابره ده. د خپلې شاعرۍ خامۍ را ته معلومه دي کمزورۍ يې را ته معلومه دي. خو سره د دې معلوماتو ما د خپلو شعرونو ته د دغه کمزورو د لرې کولو ښا ګڼا کوشش نه دے کړے ما په شعر کښې خيال له اهميت ورکړے دے فني ضرورتونو له نه - ما خپلې خبرې ته د رنګينه او خوږو الفاظو رنګينه جامې اغوستولې دي - خپله خبره مې پرې ښائسته کړې ده - او په ښکلي انداز کښې مې لوستونکو ته پېش کړې ده - ارمان دے که د غه خبره د غه شعر کښې فني کمزورۍ وې خو د کمزورو باوجود هم د غه شعر اورېدونکو خوښ کړے دے او ماله يې "د ډېر ښه" په الفاظو داد ګيرنه راکړې ده -

توګرانو او خوږو ورونو خپله شاعري سره د خپلو ډېرو فني کمزورو د "توره اوربل توره کمځو خبرې" په کتابي شکل کښې ستاسو په مخکښې ده - خدائے دې اوکړي چې ستاسو خوښه شي

په لوئے الله مو سپارم

عبدالله جان مغموم

۷ ۰ ۸ ۰ ۲۰۰۰ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لویه خدایه

بنګته پورته لاندې باندې
اوچې شارې تاندې تاندې

دا شینکي شینکي باغونه
په غوږ زنګ روان سیندونه

سمې غرونه په لړزان دي
کائنات واړه پرېشان دي

شین آسمان ځمکه روښوري
حق حیران ولاړ دي ګوري

چې انسان د انسان وینه
څښي په خوند خوند څکي غټېږي

کور په کور څونه په څونه
دښمني دي چې ځوړېږي

د مظلوم وینه ارزانه
هرې څوا ته ده روانه

زور د زور په مرۍ ناست دے
زوئے د پلار سره په جنګ دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ انسان انسانیت نن
د حیوان په رنګ کښي رنګ دی

دَ وطن په پاکه سیمه
یو تالان دی یو یرغل دی

لویه خدایه لویه خدایه
دا څه چل دی دا څه چل دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورپسې زلمو ځوانۍ خاورې ایرې کړې
خدای دې ګونګ کړه څه له پېغلو ته خبرې کړي

چې مې غټې قسمونه اول مات کړل
بیا توبې مې ځېلې ټولې ورپسې کړې

تصور چې د سرو شونډو راله راغلو
نو راپاڅېدم دیوې مې ټولې سرې کړې

که هر څو مره هم د ځوږ یم نو به روغ شم
څو که زلفې دې په ما لږې څورې کړې

په دې راز باندې زه خدای ګو که څه پوه شوم
چې دې ستوو و بڼکا چا ته اشارې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس یو یو ټپې غوندې خندا اوکړه تهٔ
او د خندا سره ادا اوکړه تهٔ

خدائېګو د لارې نه به ستون شمه زهٔ
څو یو نظر ګُلې په شا اوکړه تهٔ

هغه یو ځل چې دې ښکاره کړې وه
هسې ادا یو ځلې بیا اوکړه تهٔ

ما ورته وې لږه مُسکۍ شه کنه
نو راته ئې وې لږه ژړا اوکړه تهٔ

معشوقه واخله د ځوانۍ خوند ونه
نو بیا دې غم لږ د عقبې اوکړه تهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې په ما باندې وختونه راغلل
بې غمې لاړلې غمونه راغلل

ستا تصور چې مې د ځان سره کړو
چرته رېبله بېګا خوبونه راغلل

وفا دې ټوله د رقيب سره شوه
زما په برخه تش لوظونه راغلل

ستا په راتلو دنيا آباده شوله
خو ته چې لاړې قيامتونه راغلل

څومره چې ما د زړه شکونه ويستل
هومره مې زړه کښې نور شکونه راغلل

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول به زړهٔ سره صلاح کوَمه
تا صحه بیا به ستا رضا کوَمه

دومره خبر شئ چې مېن یمه زهٔ
نور قصه به درته بیا کوَمه

د دې دنیا نو ځکه بدې شم چې
خپره سینه او صفا کوَمه

د عشق سختئ او خندا کانې زما
لال یم اېرو کښې هم ځلا کوَمه

مغموَمه تهٔ په کومو کندو سرتسوې
زهٔ نو قصه د خپل اشنا کوَمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نشې نشې سُوده نشې دې منم
سترګې دې سرې ډکې کاسې دې منم

اوس په محفل کښې شمعه یله شي جوړ
دا پتنګان څکه دلې دې منم

ستا قینچې مکېږه او ګل ورېنه خندا
دَ پېغلتوب څو تقاضې دې منم

دَ چا په شپې ورځې رنګینې وي څو
په ما رنها ورځې تیّارې دې منم

دا ناصحان ئې تېس ایستلې نهٔ شي
دَ مغموم کلکې ارادې دې منم

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا مې ارادې جوړې نن ځوانې شوې
ځکه په توبو باندې پښېمانې شوې

ولې به د ستورو احسان منتدنه یم
شپې مې د بېلتون چې پې آسانې شوې

تکې تورې شپې او تنهایی زما
ما وې جوړې آسانې دې خوګرانې شوې

بیا دې آئینه کښې جوړ کتلې دي
ځکه اداګانې دې بل شانې شوې

مغموم چې کړه توبه د ګناهونو نه
خدایګو تورې شپې یې مسلمانې شوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

45

تکې توري شپې کړې تا
بیا زلفې خورې کړې تا

اووے په غصې کښې تا
ماتې مې ګجرې کړې تا

کله په مُسکی شوې تهٔ
کله په نخرې کړې تا

هرې یو ادا کښې نو
خدائیګو زلزلې کړې تا

لا په دیدن مور نهٔ وم
ولې دیوې مړې کړې تا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپه دَ انتظار په شوګیرو تېرَ وم
لاره ته په کتو په اندېښنو تېرَ وم

اوس چې زلمیتوب په مېکدو تېرَ وم
بیا به بوډاتوب په مصلو تېرَ وم

اووه پسرلي راته نن بیا په خندا
بڼې زلزلې دې په توبو تېرَ وم

زهٔ د بېلتانهٔ دا اوږدې شپې اشنا
یوځې شه چې په غنو په اغزو تېرَ وم

پېغلې آئینې ته په خندا ګېنې اووه
څنګه قیامتونه په زلمو تېرَ وم

څوک به یې د ستورو په کتو تېر وي
زهٔ خو تنهایي په اسوېلو تېرَ وم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې زلفې راخورې کړې تورې شپې شي
نو د ورځو نه دا شپې خدایګو څوړې شي

د بیلتون په تنهایو کښې چې رایادشې
په ژړا ژړا مې تورې سترګې سرې شي

څو چې داغ مې په لمن باندې رانشي
ارمانونه مې دې ټول خاورې ایرې شي

ستا د تورو تورو سترګو بلا واخلم
بې لتا څو به دا شپې ډېرې درنې شي

که د زلفو کښېنه لار دې کښې له سمه
لاروي به لږ منزل ته ورنږدې شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېم چې ستا دنيا هم او سوځوم اېره کړم
چې دې زړه خدايه د ذرې په رنګ اخته کړم

دې ناصح ته څو زړه هسې په حواله شه کړم
کني څه چې راته زړه وائي هغه کړم

که سپرلي کښې مې توبه ته نيت خراب شه
د تسبيح به بيا واعظ ته حواله کړم

ستا په نه راتلو زړه خدائيګو که خفه يم
څو دې ستورو ته دې ډېر بېګا ګڼه کړم

مېکدې وته څو به ځه وايه ناصحه
کني ياده به زړه هم ستا مصله کړم

چې لمن مې ډېرې سالمه پاتې کېږي
ګرېوانونه به زړه ټول ريخه ريخه کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ستا زلفې ولونه ولونه او نرۍ نرۍ کمڅۍ شي
جوړې ماته زولنۍ شي جوړې ماته تېښندۍ شي

د فطرت دغه قانون دے د فطرت دغه اوصول دے
چې ړو مېنے د زړه ونه غوټۍ او خاندي مُسکۍ شي

شمعه ماته کوړې ژاړې او زهٔ شمعې ته ژړېږم
داسې تېرې اوږدې شپې شي داسې تېرې تنهايۍ شي

د اُلفت کودره شاړ شي د اُلفت کودره وران شي
زلمیتوب درکښې رسوا شي خاورې ايرې درکښې ځوانۍ شي

چې کهٔ ستا دَغاړې هار شي په دې طمعه طمعه طمعه
زما او سبکې ستورې ستورې ملغرې شي لړۍ شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلان ټول ازغي ازغي شول په کمکو کښې څو که کېږي
کلي هم سومبې سومبې شوې په لېمو کښې څو که کېږي

دغه وخت کښې بیا منزل ته رسېدل څه اسکو چې ګران شي
مایوسي چې شي را ځکښې حوصلو کښې څو که کېږي!

ټول ماحول څومره رنګین وي، خاموشي څومره حسینې
چې دنیا د ټکو ستورو تورو شپو کښې څو که کېږي!

لوښتو باندې چې پېغلو سپین پړونې را په سر کړل
د زلمو ټېږه نظر جوړ لوښتو کښې څو که کېږي

جوړ ځواني په ټېږ بد و شوه، علامه د بوډا توب شوه
د ګناه هر یو احساس چې مې توبو کښې څو که کېږي

اے! ګاونو یوې پېغلې داسې وے چې بس له دې نه
د مغموم رنګین غزل به په کمڅو کښې څو که کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ زلفو سلسلې دي
څومره ګوړې دي اوږدې دي

دَ شفق سُرخې تږې زار شه
دا ستا شونډې داسې سرې دي

ټول ماحول غمژن غمژن دے
مایوسۍ پرې راخورې دي

هر یو ستورې ته چې ګورم
شور انګار دے سرې لمبې دي

دا رڼا رازونه فاش کړي
دا تیږې تږې خدائګو نښې دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې واره ټوټېدلې بې اختیاره څڅېدلې
نن اوښکې مې په مخ ډېوې ډېوې وې بلېدلې

بېګاه په ډک محفل کښې راته اووایه چې ګُلې
ته ماته خندېدلې که بل چاته خندېدلې

بې تانه ګُلې څرنګه خاموشه خاموشې وه
ټیرې هم د ټیرو نه ویرېدلې بوږنېدلې

د مینې ابتداء کښې څه عجیبه شان قصه وه
زړه تاته شرمېدم ګلې ته ماته شرمېدلې

معصومه خو لیونے دے څه په خود نه دے ځکه
خفه ترې نه په څه یې ګیله منه یې ترې ولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنهایي مې دي ملګري او غمونه راسره دي
څه اوکړم خدایه دوزخونه راسره دي

ستا په تور اوربل کیښې ایښودو د پاره ګلې
څو تنکۍ کلۍ او څو ګلونه راسره دي

د چا سپینه نظر ئې راله نه کړي د نظره
هر وختې اے ملګرو دا فکرونه راسره دي

خپه دے نه کمېږي په ژړا به څنګه کمې شي
څو اوښکې څو نه دي سېلابونه راسره دي

مغموم یواځې نه دے فکر مه کوه ملګرې
که ته نه راسره نه ئې ستا یادونه راسره دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهرونه جوړوي زړه کښې زخمونه جوړوي
هره یوه ادا دې قیامتونه جوړ وي

زړګے د چا مئین به پکښې هسې بندیوان شي
نادانه په زوربل کښې څه له ولونه جوړ وي

سم مې په زړګي کښې تور داغونه را ښکاره شي
هغه چې په سپین مخ شینکي خالونه جوړوي

شپه تېره په ژړا شي او ورځ تېره ناقلاره
انتظار څو د لمحو نه سم کلونه جوړ وي

ارمانونه ټولوي او حسرتونه غونډ وي
مغموم تېري په خپل زړه کښې څو قبرونه جوړوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د مُسکا ستا د خندا نه قربان
قربان قربان هرې ادا نه قربان

چې دوه مئین په کښې منزل ته رسي
د هغې عشق دَ انتها نه قربان

شپه د بیلتون چې په وصال بدلوي
هغې سپوږمۍ هغې رڼا نه قربان

زړهٔ ناقلاره ته قرار رسوي
ستا د پایزیبو دَ شرنګا نه قربان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته کهٔ مینه او مېړن نهٔ وي نو
هغه دنیا ددې دنیا نه قربان

کچه کچه راټوکېدلې کلی
ستا دَ ځوانۍ دَ ابتداء نه قربان

چې پکښې ستا د زړهٔ درزا اورمه
د هغې شپې هغه چپیا نه قربان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله راته اوګوري مسکی شي
کله کله چې غصه شي سره مخې شي

ستا ښائست او ښکلتوب ته یې چې پام شي
هره سروه د چمن ښکلې جینۍ شي

هر یو وار چې ورته ګورمه حیران شم
کله شمعه کله ګل کله سپوږمۍ شي

چې یې ستا په تصور کښې یاره لیکم
نو مصرعې د هر یو شعر دوه کمڅې شي

چې ته نهٔ یې نو خاموشه خاموشي وي
خو چې راشې نو محفل کښې رنګیني شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قسمت ئې د آسمان ستوري شمېرل شي
د هر چا چې خپلې ځوانې شپې پردې شي

یو د نګین غوندې غزل ترې خدائګو جوړ شي
بیچې ستا شوندې ستا خالونه ستا کمڅې شي

بیچې خیره د مطلب مخې لــــه را شي
نو نادانه شي ماشومه شي کـکې شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړهٔ تسکین په مېخانو کېږي نهٔ وُ
د سرو شرابو په پېمانو کېږي نهٔ وُ

اوده جذبې رالړزوونکې اثر
ربابه ستا په ترانو کېږي نهٔ وُ

ټول کېږ چاپېره تاوېدل له شمعې
هېڅ رقابت په پروانو کېږي نهٔ وُ

ځکه پرې زهٔ نن بدګمانه شومه
چې تسلسل ئې بهانو کېږي نهٔ وُ

دَ مېخوارانو محفل سوړ غوندې وُ
نن چې مغموم په مېخانو کېږي نهٔ وُ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله مې دا زړهٔ داسې خفه شي
ټول جهان توره تیارهٔ شي توره شپه شي

چې دې تش د لوپټې پلو ښکاره شي
د رنګینۍ مې دَ خیالونو یوُ په دوه شي

نو دې پېغلې چې غصه شي نو ترخې شي
او لالې چې په غصه شي لاخوږه شي

یو لمن مې دې سالمه وي نو خبر دے
ګل بوټونه مې کهٔ ټول ریښه ریښه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې بښاشت او پېغلتوب سره یوځای شي
هره پېغله یوه مسته شان نغمه شي

بهانه به د ورتلو شي راته جوړه
خدای دې اوکړي چې یو سل واره خفه شي

چې زمانه دې محفل ته چې بل راشي
یو ازغې شي راته سترګو کښې څوکه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مست تسم دَ پازیبو دَ شرنګا سره
یا دَ مستو پېغلو دَ خندا سره

نشته خدایږګو هیڅ نشته زما سره
لاړه خوشحالي خندا دَ تا سره

یو څه زما زړهٔ دا سې درزېږي نه
هر څهٔ په لړزان شي ستا ادا سره

تورو تورو زلفو تورې شپې کړلې
تورې شپې صبا شوې ستا خندا سره

واخله اے مغمومه د ځوانۍ مزې
روستو به بیا کوو دَ عقبیٰ سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ستا خندا زما ژړا او نه شوه
نن مې د زړه تسلّي بیا او نه شوه

دا راته وایه بیا به څه کړم ګلې
که حوصله مې تر صبا او نه شوه

ته چې محفل ته یاره را نغلې نن
شمع خو بله شوه رڼا او نه شوه

بس تسلّي د نا قلاره زړګي
هم په دُعا هم په دوا او نه شوه

چې په دُعا کښې ترې نه هېر شو مغموم
نو اشنائي خو د اشنا او نه شوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څوله کښې اه په زړهٔ غمونه لرم
خدائېګو هم دا دوه نعمتونه لرم

لا څو توبې ته برابر نهٔ یمه
لا څو په زړهٔ کښې ارمانونه لرم

زهٔ دَ هغې دَ هرکلي دَ پاره
لا څو څو اوښکې څو آهونه لرم

نن په خندا کښې شين خالی اوويل
هرې ادا کښې قيامتونه لرم

مرګيه ! پام کوه دَ وخته نهٔ شې
لا په دنيا کښې ډېر کارونه لرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

داغلي ورځې شپې د پرېشانۍ زما
اوکړې تقاضې خپلې ځوانۍ زما

پټ رازې څه کنه کړو رقيبانو ته
راشئ دادې ګورئ نادانۍ زما

ما چې کړلې ماتې مېخانه کښې نن
د هغه توبې وې پخوانۍ زما

زړه څو اے رېباره دومره پوهے شو
جوړې آبادېږي ويرانۍ زما

هله آئينه درته حيرانه ده
دلته دې حيرانې حيرانۍ زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د وصال په رنګينو کېنې اوسم
په غوړېدلو پسرلو کېنې اوسم

ما خو يو ګل د پسرلي کړې دسبه
چې بيا د پېغلو په کمڅو کېنې اوسم

ستا د پښنو ټپ په هر يو شرنګ مې قسم
ژوند مې نغمه شو په نغمو کېنې اوسم

دا پېغلتوب مو خدائ نصيب کړه پېغلو
زه مو نشه کړم په نشو کېنې اوسم

د ژوند د ډېرو ناکامو د لاسه
يو اسوېلې شوم اسوېلو کېنې اوسم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د زلفو سلسلې چې راټولې شوې را اوږدې شوې
دا بېدارې شولې ټپې او ورځې لاړلې اوږدې شوې

دا کوې ستا د ځوانۍ وه، که لمبې وې د سرو شونډو
چې په هسې تصور یې د خېبر تر پښتې شوې

ارمانونه حسرتونه څه خوږه خوږه یادونه
وخته بس په وړاندې مه ځه روستو پاتې قافلې شوې

دا دچا وې آرزوګانې چې دا ستا د در شوې خاورې
دا دچا د مینې اور و چې ایرې ستا د کوڅې شوې

هر یو غشی اوس خطا ځي د زړه څخنې نه په څوا ځي
سپېلنی شم دیار سترګو دچا سترګې در پسې شوې

دا ګلونه که اغزي وو خدایې خبر دې چې دا څه وو
هم مې بنځ شو په نظر کښې هم مې سترګې پرې ځوړندې شوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینې دې آسانې راته ګرانې کړې
ټولې حوصلې مې یې حیرانې کړې

اوګوره تماشه د ښتنکانو مې
هر یو سره شمعې دملاحکانې کړې

ستا مړاوې نظر ایله تازه کړمه
مړاوې حوصلې یې راله ځوانې کړې

ولې ارادې خپلې څرګندې کړم
ته به یې ناصحه مسلمانې کړې

مینه کښې معصومه نادانۍ ښه وې
خدایه ټولې پوهې مې نادانې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

رقیب چې ساله نن پېغور راکوي
خدای ټګو غمونه راله نور راکوي

و یم چې په زلفو کښې دې پټ شمه زهٔ
داسې صلاح دې اوربل ځور راکوي

چې مې دَ زړهٔ خوښه کولے نهٔ شي
نو جوابونه ځکهٔ له سپور راکوي

ستا دَ خوږو خوږو خبرو لوګے
راله په خوږ زړګي ټکور راکوي

دغه یارونه دې لږ پوهٔ کړه کنه
بیا بیا بلنه ستا په لور راکوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمعه بلېږي دَ رڼا د پاره
دَ پتنګانو دَ قضا دَ پاره

لا به تر څو پورې ژړېږمه نور
ستا دَ پوټې غوندې خندا د پاره

د آسمان ستورې مې په شمېر کړل ګلې
پاتې يو څو شو دَ صبا د پاره

دا زهٔ منم چې لېونے يم خو
يم لېونے څهٔ مُدّعا د پاره

ستا د خندا په انتظار دي ګني
کلۍ تيارې دي خندا دَ پاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې ځوند دے نو ے ژوند دے دې اوبو کښې
راته اووے صُراحۍ په غړغړو کښې

نهٔ مې ورځو کښې سکون شته نهٔ په شپو کښې
پرېشانۍ مې راپېدا شوې دي مغزو کښې

تهٔ د سرو شونډو دَ تاوه څهٔ خبر ېُ
سرې لمبې ېُ بلې کړې دي سينو کښې

محفلونه دَ سرود ځکه ساړهٔ شول
ښېقلو وراچول پازېب په خپلو پښو کښې

نهٔ شراب رو نهٔ ساقي وُ په محفل کښې
وو مدهوشه ستا دَ سرو سترګو نشو کښې

څو مره ښهٔ دَ تصوُر هغه ساعت وُ
چې تيالونه مې وهل ستا په کمڅو کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نغمې نغمې دي د ليلى خبرې
څومره خوږې دي يارهٔ ستا خبرې

دا د وفا او د جفا خبرې
دي د خندا او د ژړا خبرې

ښائي دنيا کښې د دنيا خبرې
ناصحه پرېږده د عقبى خبرې

زهٔ څو د سترګو سره تل کوم
ستا د ښائست او د ادا خبرې

د دې دنيا څو ځکه بدې شمېرې
کوم سپينې او صفا خبرې

ستا د پائېلو مستو مستو نغمو
کړلې خطا رانه رښتيا خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغے ماښام ډېرو غمونو سره
سپینه سپوږمۍ توره د غمونو سره

ستړګي پېدا دي د ژړا د پاره
ښائي خندا د پرهرونو سره

څه تسبي نچېلي واعظ ته بخښم
راغے ساقي چې د جامونو سره

ستا د راتلو ساعت څو دومره اوکړل
خدای ځکه عادت شوم قیامتونو سره

غریب شفق به څه سیالي کړي ګلي
ستا په نکریزو سرو لاسونو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورې تېرې راته فنا ښکارې
چې دې په سرو شونډو خندا ښکارې

په تورو شپو کې چې نا قلاره کړمه
خدایګو یادونه راته ستا ښکارې

ستا د زوربل تېرې منمه ګلې
دا پرېشانۍ په کېنې زما ښکارې

زما د زړه دې سادګۍ ته ګوره
هره جفا دې راته ادا ښکارې

وخت د وصال کښې څڅېدلې اوښکې
د خوشحالۍ مې انتها ښکارې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ترڅو به نور ژړیږي مه زړهٔ
غم د بیلتون کښې به کړیږي مه زړهٔ

څهٔ نو بانه کړه په دېوال اوګوزه
ستا د کوڅې سره ټپېږي مه زړهٔ

دا مې د عشق کاملېدهٔ دي کنه
چې د نارنج هسې زېږېږي مه زړهٔ

په حقیقت د دې دُنیا پوهٔ شه
چې ادیرې سره ټپېږي مه زړهٔ

مخ دې راواړه وه دیدا کړه ګُلې
د زلفو شپېو کښې دې وېرېږي مه زړهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاږه ژړېږي څه مشکل څوک نه دي
مړاوي ګلونه دي غوټۍ څوک نه دي

ورته منګل تل وار خطا وي ځکه
دا خماران دي څه کمڅي څوک نه دي

ځکه څوک زه داسې بې واره تویوم
اوښکې مې خپلې دي پردۍ څوک نه دي

څه شوه چې زه ورته ژړېږم مدام
په عشق کښې دا څه کمزوري څوک نه دي

هسې به ژاړې لا مسېږي ولې
سترګې ناپوهه لېونۍ څوک نه دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نجې او ښکلې مې څڼې يې په ککو کښېږي
لکه ستورې چې څڼې يې تورو شپو کښېږي

د اغيارو په محفل کښې داسې ښکارې
لکه ګل چې ټوکېدلے وي اغزو کښې

اے ناصحه که ستا او منم توبه کړم
بې رنګې به راپېدا شي مېکدو کښې

ډکې شپې ورته د ستورو هم پسخېږي
زړه ګلونه ئې چې اېښولي وي ګمڅو کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ادراکاني چې هر څومره کوې خپل دے
خو چې کبر دې رانه شي په مغرو کېږې

اراده مې د ورتلو ده نن ورځمه
برکت مې دې خدایه ورچوي په تلو کېږې

خوب خندا به په مغموم باندې حرام کړې
یوه پېغله به پیدا شي جینکۍ کېږې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشي راته اوګوري مُسکې نشي
راشي پسرلې څو رنګينې نشي

پوځېږم چې سپوږمۍ دَ څهٔ سيالي کوي
ميا شته شي نرۍ شي څو ښکلې نهٔ شي

شمعه هم ژړېږي هم خندا کوي
دا راسره غم دے لېونۍ نهٔ شي

دا دَ غيرت ډکه پښتنه لمن
چا ته دې څوره چا ته خولۍ نهٔ شي

مهٔ وايه څهٔ ماته دَ ربار په څوله
ستا زما خېرې دې پردۍ نهٔ شي

نشي تسلّي د نا قلاره زړهٔ
څو چې راته اوګوري مُسکې نشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا دې یادونو سلسلې جوړې کړې
بیا دې غمونو نورې شپې جوړې کړې

ستا د ځوانۍ د تقاضونه قربان
هرې ادا دې زلزلې جوړې کړې

د پېغلتوب کور دې ودان اوسې تل
چې ئې د پېغلو نه نغمې جوړې کړې

ستا د سرو سترګو د سیالۍ په خاطر
خلقو شرابو له کاسې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

81

چې رنګینې ټولې را غونډې شولې
پېغلوټې ځان له لوښې جوړې کړې

ما دې ورکوټې شان زړګې کښې ګلې
دارمانو ادېرې جوړې کړې

ستا د بېلتون تېرې روښانه نهٔ شوې
مغموم کهٔ روښانه نه دېوې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور دې اے ژوندونه په سجدو نهٔ تېرَوم
نور دې په شمېرلو دَ تسبو نهٔ تېرَوم

ځمه مېکدې ته لېونې دې هلته ډېر
نور دې تنهایي په اسوېلو نهٔ تېرَوم

زړهٔ مې دے ژوندے روا رادې مې هم ژوندے
نورې لوبې تندې په ژوندونهٔ تېرَوم

هم ستا تصوّر را شي راله خوب راولي
زهٔ دَ بېلتون شپې په شوګېرو نهٔ تېروم

لاړ شه اے مغمومه چار دې ښهٔ کور دې آباد
زهٔ ځو رنه ځوانۍ په مصلو نهٔ تېرَوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

83

بېلتانهٔ کښې څهٔ دا هسې چل په ما شي
شپه درنه شي هر یو څیز توره بلا شي

کله کله تصوّر کښې دا له را شي!
راته اوګوري مُسکې شي په خندا شي

تصوّر دَ لوېښتې چې دا له را شي
دَ شفق رنګینې لاړې شي فنا شي

تنهایي کښې دَ زړګي داغونه شمېرم
دومره ډېر دي چې یې شمېر رانه خطا شي

ستا پوټې غونډې مُسکا ته نهٔ رسېږي
ټول ګلونه دَ چمن کهٔ په خندا شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستړي ستوري نحو ویده شول په ارام شول
زهٔ به ویخ یم تر هغې چې هغه راشي

یو دې غم د بېلتانهٔ ورسره نهٔ وي
نور دې ټول غمونه راشي چې زما شي

په وصال کښې مې دا زړهٔ ولې درزېږي
چې منزل ته ورسېږي وارخطا شي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن په فضا کښې رنګینې ښکاري
ګل په خندا کلۍ مُسکۍ ښکاري

ستا دَ سرو سترګو په نشو مې قسم
پکښې سرور په کښې مستۍ ښکاري

د ستړي زړهٔ د ستومانو دلاسه
هره یو ساه مې یو سلګۍ ښکاري

صراحۍ ستا په غړغړو مې سوګند
د ژوند مقصد دې بس اِتکۍ ښکاري

دَ پېغلتوب د تقاضو دَ لاسه
هره یو پېغله لېونۍ ښکاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

را ځئ ستورو چې اوده شو شپه پخه شوه
هغې پېغلې نه جوړ بیا هېره وعده شوه

دې زما ځېرې ګرېوان ته ځې چې پام شو
نو په خپلو ستمونو نن داده شوه

د رنګینۍ د لوپټې به دې سېوا شي
که زما د زړه په وینو لړه سره شوه

چې زړه ستا او ته زما شوې د زړه سره
د ژوندون تېره نیمګړې وه پوره شوه

د خندا د زړه ارمان جوړې پوره شو
چې ستا سرو شونډو له راغله پرې خوږ شو

په ګرشل د پېغلتوب یې قدم کېښو
اول ګل و اوس د ګلو یو غنچه شوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاته شراب چاته کاسې ښکارېږے
ماته ستا سترګې مېکدې ښکارېږي

زما دَ اوښکو مقابل کښې ښېګاه
ستورې ورې ورې ډېوې ښکارېږي

د ځون رښنا هغه خاورينې کوڅې
دَ کهکشان نه خدائيګو ښې ښکارېږي

پچې ستا دَ تللو ساعت راغې ګُلې
دَ هر يو ستورې سترګې سرې ښکارېږي

تهُ چې محفل ته ياره رانغلې نن
شمعې کهُ بلې وې هم مړې ښکارېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرته چې زلزل غوندې پېدا شي حوصله کښې
زهٔ یې هم روان د ژوند په هغې مرحله کښې

هلته ستا غوږونو کښې دوه رونه په تبالۍ وو
دلته ځنګېدم زهٔ د الفت په ګواره کښې

یو پسرلے څهٔ چې پسرلو کښې خدایګو نشته
دومره رنګینۍ دي پېغلې ستا په لوپټه کښې

تهٔ چې را ښکاره شې او زړهٔ کې مې په درزا شي
څومره ډېر خوندونه وي په دغه زلزله کښې

بس دے د توبو نه خو خدایه ټول عمر له خلاص کړم
ټولې مې غوپه کړې د شرابو یو کاسه کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه دې ځانې شوې خدایه زۀ ورته حیران یم
دومره چې پر غمونه دې وره غوندې سینه کښې

بس دے دا نیمګړې ارمانونه به راټول کړم
چې به مزارونه کړم دَ زړۀ په ادیره کښې

نن کۀ چرې ژوند وُ دَ هغې وعده رښتیا شوه
مل به دوه مئین شي دَ یو بل سره په شپه کښې

ورشه اے مغمومه چې دَ ژوند په خوږو یو شې
ډېر دي لېونې دغه وراېسته مېکده کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طرف ته ګورم مایوسۍ دي او غمونه دي
ګېر چاپېره تاؤ رانه سره تکي دي اورونه دي

نور دې هم څو ورځې دَ چمن ګلونه اوخاندي
څو چې په خندا زما دَ خوږ زړهٔ پرهرونه دي

څومره بختور دي چې پوره يې حسرتونه شو
ستا په تور اوربل کښې په خندا ځکه ګلونه دي

اوس نو دَ منزل دَ رسېدو خبره ګرانه شوه
اوس نو هر قدم کښې ټېندکونه دي دامونه دي

مغموم نو دې حالاتو په ژوندون پورې ستومانه کړو
څومره پرېشانۍ دي ګلې څومره ډېر غمونه دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سا په زیر زیر ورته کتلے نشو
په دتهو دتهو مي ژړلے نشو

زۀ دَ ګناه نه ویرېدمه ځکه
څاڅکے شراب مي هم څکلے نشو

ما وے چې تا نه به څۀ سوال کومه
څۀ مي غوښتل څو مي غوښتلے نشو

زما دَ زړۀ دَ تسلّی د پاره
دا رقیبان دي لږ شړلے نشو

ستا دَ محفل د بلې شمعې کورے
دا پتنګان مي هم زغملے نشو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر لمسونونه راته شوي دي خو
د رقيبانو مې منلې نه شو

ستا د راتلو په انتظار کښېنې ګُلې
د آسمان ستورې مې شمېرلې نه شو

چې د راتلو نه دې خبر شو مغموم
د خوشحالۍ نه يې خندلې نه شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه یو څو ورځې ژوندون دې راکړو
او هغه هم په مېګټون دې راکړو

دا علامه دَ بل طوفان ده جوړې
چې یو پو تې غونډې سکون دې راکړو

سر په زنګون په فکر ناسته شوله
ښه شوه چې سوچ له دا زنګون دې راکړو

خدایه همت هم دَ فرهاد راکړه چې
غم لکه غر دَ بې ستون دې راکړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې له هم خوځې دَ لیلیٰ ورکړه نو
ماله جُنون چې دَ مجنون دې راکړو

ژوند دَ ژړا کله خندا شي پېکښې
ما وے جوړ ترېخ دے خو تر سکون دې راکړو

خدایه! اول دې زهٔ مئین کړمه او
بیا دَ فراق دا ښواخون دې راکړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکوئ ساقي نن راته نا مکوه
مکوئ دا ظلم ناروا مکوه

ناصحه نن درته څه نه وېنو
داسې خبرې راته بیا مکوه

زړګیه نن څو په آرام يې کنه
پرېږده غمونه د صبا مکوه

کوه ستم چې څومره کولی شې ته
زما د غم هډو پروا مکوه

چې ستا مغموم پرې خفه کېږي ګلې
داسې قیصې ورته ته بیا مکوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا څو ځله غم نه دے چې تېر ئې کړمه
اشنا یو خوب نه دے چې هېر ئې کړمه

شپه وې اوږده او مشغولا مې ایله
د غه څو ستورې وې چې شمېر ئې کړمه

هغې نن اووے آئینې ته داسې
حُسن مې کم دے څه چې ډېر ئې کړمه

ما ئې دَ سرو شونډو نه غلا کوله
زلفې وَلوَل شولې را ګېر ئې کړمه

اشنا مې ځان دے زۀ به ځان هېرَوم
خدا ئې ګو جهان نه دے چې هېر ئې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه ژړا شي څه سلګۍ شي د غزل جوړه مطلع شي
اسويلي زما شعرونه د نېي اوښکې قافيه شي

يو نرۍ غوندې مسکا چې ستا په سرو شونډو خوره شي
ټول ماحول سرور سرور شي او فضا يوه نغمه شي

زما سترګې خدای دې ړوندې کړې زما اوښکو دنيا اوکړه
دا ذره چاودې شمعه په بڼ دې چې سلګو کښې مړه شي

ستا د سرو شونډو اثر دے او د شنې لوپټې عکس دے
چې لمبه د تنکۍ شمعې کله سره شي کله شنه شي

څه کږه غوندې ښکارېږي دا دُنيا راته هم خدايګو
کله کله ستا د زلفو تېغه لاره چې کږه شي

نور زه هيڅ درنه نه غواړم هيڅ ارمان مې په زړه نشته
د ځوانۍ ځو تقاضې دي لويه خدايه که پوره شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ واغظ په دې ذکرونو او ټوټو چې غلط نهٔ شي
بې وسه چې شي را جمع ترې نه جوړه بس توبه شي

کله کله په محفل کښې چې بې خياله په خندا شي
ستا سرې سترګې شي جامونه سرې شونډې مېکده شي

مونږ د دړهٔ حالونه وايو سترګو سترګو کښې يو بل ته
زهٔ هغې ته آئينه شم هغه ما ته آئينه شي

چې د شين آسمان سينه کښې تنکي ستوري را ښکاره شي
ما ته ياد شي مُخښتونه ما ته ياده لوپټه شي

شوے
وېم چې هغه وخت ترې زار شوے هغه وخت ترې نه لوړے
چې غصې نه تسکه سره شي چې غمې نه سره لمبه شي

د بېلتون په تورو شپو کښې تصور کښې راله راشي
زما سترګو کښې ئې شپه شي زما سترګو کښې اوده شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

را غلهٔ غمونه جوړې نوې را غلهٔ
خاموش زړګي ته څهٔ په شور راغلهٔ

دَ تهوک دوډې غم مې ژړلے نهٔ شو
دَ عشق غمونه په پېغوړ راغلهٔ

څو اسويلي مې ورسره شو ځکه
دا طوفانونو لړ په زور راغلهٔ

ما ئې نقشونه جوړول په زړهٔ کښې
ښهٔ شوه خالونه پکښې تور راغلهٔ

زهٔ دَ غمونو نه خبر نهٔ وُمه
پوئے شوم اِيله چې مې په کور راغلهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې وټل تهمت په ما پورې شو
ما وې چې نا خدا یې ګو په ما پورې شو

دَ رنځ علاج په طبیبانو نهٔ شو
پاتې اُمید مې یو په تا پورې شو

بیا پتنګان درنه چاپېر شول شمعې
محفل دې ګرم تر صبا پورې شو

اول به غم وُ د محشر راسره
اوس دَ جفا نه تر وفا پورې شو

تا د غصې نه تندے ګُنجې کړلو
دلته په نوم د یو ادا پورې شو

مغموم ځو خدائے سره وعده کړې وَه
تور دَ ګناه پرې ولې بیا پورې شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څکه مې ډېرې پرېشانۍ شي کنه
قصې رایادې پخوانۍ شي کنه

ددې دُنیا سختې مې څوښې دي چې
هلته به ما ته آسانۍ شي کنه

چې آئینه راته حیرانه شي نو
څکه مې ډېرې حیرانۍ شي کنه

ښکته چې سر په ځنګنونو کښې کړم
یادې مې ټولې نادانۍ شي کنه

ټو تقاضې چې شي شروع مغمومه
نو علامه بس دَ ځوانۍ شي کنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه زمانه نن ژړا هېره شوه
چې د هغې نه نن ادا هېره شوه

عمر مې ټول په ژړا کانو تېر شو
زما د شونډو نه خندا هېره شوه

ستا د ښائست په تماشه شوه ګُلې
شمع ګُل کېږي ترې رڼا هېره شوه

او ښکې ګستاخي را روانې شو لې
وخت د وصال کښې ترې حیا هېره شوه

د زړهٔ پرهر به چې ښهٔ شوے وي نو
مغموم نه ځکه جوړ ژړا هېره شوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول ژړا وي بیا سلګۍ شي کنه
دا راسې د زړه مې تسلۍ شي کنه

شمعې بس نوره دومره سېله شه چې
دا پتنګان دلۍ دلۍ شي کنه

را ځه ماښام د دېرو ستورو سره
او س څو به تېرې تنهايۍ شي کنه

مانه که پاتې شي زما جونګړه
تا نه به هم پاتې مانۍ شي کنه

زړه مې په دغه ځای شي څرېکې څرېکې
چې را په یاد ستا پې ارزۍ شي کنه

مغموم په غم کښې په خندا وي ځکه
چې په خندا تېرې سختۍ شه کنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورتیر

کهٔ هر څو دې غم د حد نه په شي
حوصله مې شي مضبوطه زغم مې ډېر شي

کهٔ به يې ذرهٔ نه يو ساعت له هم تهٔ روځې
نو مغموم دې له خپل خدايه څنې هېر شي

نشو ساقي په ډېر و څکلو نشو
هېر مې اشنا په هېرولو نشو

څهٔ شوه کهٔ نن مو په خندا کړه زهٔ
غم څوځکم په خندولو نشو

خوشي عبث دي کو ششونه زما
جوړ مې قسمت په جوړولو نشو

زهٔ خو حېران يم چې دا ذرهٔ مې ولې
خور د اوربل په خورولو نشو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د وربل دا پرېشانۍ مزه که
د تورو سترګو حیرانۍ مزه که

هرې توبې پسې ګناه کوم
څومره توبو کښې پښېمانۍ مزه که

ځوانه ځوانۍ کښې د ځوانۍ تقاضې
په بوډاتوب مسلمانۍ مزه که

مانه زما د حال تپوس مه کوه
په زړه زخمي په خوله خندا یمه زه

سپینه سپوږمۍ کښې ستا نقشونه لټوم
ګني مئین خدایږګو په تا یمه زه

د خپل پردي خندا به څه کړم زه
خپله خپل ځان پورې خندا یمه زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په محفل کښې بلېدې ته که په قبر ژړېدې ته
نن نو خدائېګو که اے شمعې د مدام په ژړېدې وې ته

زه به خدائے ته زارۍ اوکړم ما به خدائے د ګلاب ګل کړې
که اوربل کښې مې اېښې ته که ګریوان کښې مې ټومبې ته

نوره هم فتنه فتنه شوه نوره هم غرور غرور شوه
ائینې خدائے دې ړنده کړه ورته ولې مُسېدې ته

ستا راتلل یو زلزله وه، ستا راتلل نو یو قیامت وُ
هغه وخت به لا څه حال وي چې محفل نه ځه وختې ته

زه به ټول شم سترګې سترګې، سترګې سترګې به ټول شمه
نو که ستا وعده رښتیا وي په رښتیا ګلې راځې ته

ستا د سرو سترګو کاسو کښې د ځوانۍ نشې کښېږي
هسې نه چې چرته توئے شي ځه له ځې بل خوا ړوې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د مینې یو اصول دے، دا د مینې یو قانون دے
چې په خوله به هیڅ نه وایې چې په خوله به لاس ایږدې ته

چې په شپه د انتظار کښې د دې ستورو سترګې سرې شي
او په زړه مې څه چل اوشي نو زه پوے شم چې راځې ته

اے مغمومه بد نصیبه بد قسمت یې بد قسمته
داسې وخت کښې وارخطا شوے چې منزل ته شوے نږدې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړه تسکین په میخانو کښې لټوم
د سرو شرابو پیمانو کښې لټوم

یوه رنګینه تېره شوې لمحه
رباب ستا په ترانو کښې لټوم

چې راته ښې ستا په سر چغلي کړې وه
هغه یو ستورے بېګانو کښې لټوم

زه څو حیران یم چې دې زړه له یې نن
کومه بانه په بهانو کښې لټوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن خو به ځې زه درته یادوم ځکه
نوې وعدې دې په وعدو کښې لټوم

څکه ساقي خو د مستۍ نه نه څکم
ورکه ځوانۍ دې پیمانو کښې لټوم

چې نه خو مئے او نه رباب وي کُلي
بیا دې د زړه په پریشانو کښې لټوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دُنیا دَ اُمیدونو مې څه وړانه غونډې ښکارې
اشنا چې په لوظونو نن پښېمانه غونډې ښکارې

ډېرې حیرانۍ ئې دَ هغې په مخ لیدلې دي
خدائېګو ائینه ځکه حیرانه غونډې ښکارې

نشته دے خوشبوئي جوړې سپرلیه ستا په ګلو کښې
ځکه خو بورا هم سرګردانه غونډې ښکارې

دا دے اے زړګیه سپوږمۍ نیم آسمان ته راغله
ولاړه ده دمې ته څه ستومانه غونډې ښکارې

توبه به کړم ناصحه خو چې دور دَ مستۍ تېر شي
ځوانۍ کښې خو توبه راته څه ګرانه غونډې ښکارې

بنه دې انکار دَ اقرارونو ځنې
تشو وعدو تشو لوظونو ځنې

ستا دَ دې قېنچې او سکېنونو ځنې
زار دې شم زار د قدمونو ځنې

راځه چې دواړه بس پخلا شوو کلې
بنه دې وصال دَ فرقتونو ځنې

ګلونو هم چل دَ خندا زده کړلو
زما دَ زړه دَ پرهرونو ځنې

مغموم څو صبر بې نیازه کړلو
دَ منډو ترړو تدبیرونو ځنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نیکۍ بدۍ حساب به شي عقبیٰ کښې
محتسبه بس دے لاړ شه په حیا کښې

کله کله چې په کړس کړس په خندا شي
نو نغمې غوندې خورې شي په فضا کښې

دَ سینې دَ سرو لمبو نه چې جدا شول
اسوېلي مې په خندا شو په هوا کښې

اِحساسُونه مې زړګي کښې په لړزان کړي
دا اثر مې دے لیدلے ستا خندا کښې

چې دَ پېغلو دَ ښاښت ذکر شروع شي
دا پېدا شي يو جنون غونډې په ما کښې

چې دَ زړهٔ خبره شونډو ته را نشي
کله کله داسې کېږي په حيا کښې

نور څهٔ نهٔ دي خو دا زړهٔ به مې لړزېدهٔ شي
را شه کېنه لږه ما سره په خوا کښېنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خو غلط دي چې خندلے نشم
غم دَ بیلتون کښي زغملے نشم

دَ بدنامۍ ویره دې ماسره ده
کښي څهٔ زهٔ درته کتلے نشم

زهٔ چې دَ سوال سره عادت نهٔ یمه
ځکه خو تانه څهٔ غوښتلے نشم

زهٔ دَ وصال ولې دُعا اوکړمه
خپله خپل غم خو زیاتولے نشم

دَ شوګیس وپه ګوا هد کښې ګلې
دَ آسمان ستوري را بیلے نشم

کهٔ غم دې غر وي هم خوشحال یم خو
سپکه وینا دې زهٔ اوړلے نشم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه له زما د مرګ سوالونه کوي
بیا به په چا باندې نازونه کوي

ستا خوږ اوربل چرته پرېشانه شي
ځکه خوشتنګ ترې هم بادونه کوي

څومره نشه د عشق شراب کښې چې ده
دومره اثر کله جامونه کوي

چرته یو سوال به ئې منلے وي نو
څومره په ما ډېر احسانونه کوي

ستا جدایې کښې څه خبر ئې ګلې
څه څه کانې دې دا یادونه کوي

✱

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه په ژړا څه په زارو تېره شوه
شپه د هجران څه په خوارو تېره شوه

په سترګو سترګو کښې مُسکې غونډې شوه
راسره ځغنه په نخرو تېره شوه

دا شوخه څټه د مسکن مسمه
چې په ول ول کښې د کمڅو تېره شوه

ستا د جنت په طمعه طمعه شېخه
ځوانه ځواني په مُصلو تېره شوه

څوک د مغموم د حاله څه خبر شو
چې یې ځواني په رسوېلو تېره شوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پہ ښائسته مخ د شین خالی مې قسم
پہ زړهٔ شین داغ لکه د خال دے زما

د بېلتانهٔ په هر ساعت مې قسم
هره ګړی لکه یو کال دے زما

ستا په ستم په ناکړدو مې قسم
د لېونو نه بدتر حال دے زما

چې سپرلي کښې ټول ماحول سرور سرور شي
ماتول بیا د توبې خلقه ضرور شي

د ګناه څوک هسې نهٔ کوي واعظه
څو حالاتو نه بې شانه ډېر مجبور شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

118

دَ ذرې دَ غم ځانه تپوس مه کوئ
دَ سترګو نم ځانه تپوس مه کوئ

دَ تورې اوربل په تورو شپو مې قسم
دَ زلفو خم ځانه تپوس مه کوئ

غشي نظر دَ ذرې په سر ویشتلې
دَ کوږ اوسم ځانه تپوس مه کوئ

✱

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک ورته سور څوک ورته شین وائي
دې پسرلي ته څوک رنګین وائي

سپینه خبره اشنا دغه ده چې
داسې څوک نشته دے چې سپین وائي

دا چمن او دا ګلونه چې شنهٔ سرهٔ دي
په سپرلي د اديرې باندې مې څهٔ دي

هېڅ به نهٔ وايم د مړو مړي مړهٔ دي
خو افسوس په دې ژوندو چې ژوندي نهٔ دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپې د بېلتانه دومره اوږدې دې راځه
ستا د اوږدو زلفو کشالې دې راځه

بیا د پسرلي څخه اوزې غونډې شوې
بیا به ماتېدو زما توبې دې راځه

راشه چې ښائست دې درته زه اوستایم
خدایګو آئینې ټولې ړندې دې راځه

نن که زما سر او ستا قدم دے اشنا
دا هم حادثې د زمانې دې راځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارمانونه مې چې خاورې شي ایرې شي
نو ګردونه تړې نه جوړ ستا د کوڅې شي

چې ستا خوږ زوربل مې کله کله یاد شي
پرېشانۍ په ټول ماحول باندې خورې شي

تصور د لوپښتې چې راله وراشي
په فضا کښې د سپرلي شان علامې شي

زهٔ به ستا کړېوان ته لاس کړم تهٔ زما ته
راپېدا چې مېکده وکښې هنګامې شي

لا څو ډېره لاره پاتې ده منزل ته
خدایږ دې مل زما دَ ماتې حوصلې شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپوږمۍ ته

(د خیال په دنیا کښې د سپوږمۍ سره څو خبرې)

په شین آسمان کښې خندېدونکې سپوږمۍ
په تورو شپو کښې ځلېدونکې سپوږمۍ
ستا په نیمګړي پېغلتوب مې قسم
ستا په دې داسې یونتوب مې قسم

چې د بېلتون په تورو شپو کښې چرې
د تنهایۍ سختو لمحو کښې چرې
زما د زړه ته مشغولا غونډې وې
ځکه چې ته مې د لېلۍ غونډې وې

ته به آسمان کښې په خندا شوې کله
پسته ورځ کښې به په غلا شوې کله
بیا به ښکاره شوې مسېدونکې غونډې
د دې دُنیا نه شرمېدونکې غونډې

قسم مې ستا تورو داغونو باندې
د خپل زړګي په پرهرونو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه نخرې به دې زه هېرې نه کړم
هغه څو شپې به چرې هېرې نه کړم

ستا په کتو کتو مې شپې اړولې
ما د بېلتون سختې لمحې اړولې

اوس دې هم خدای ښکلو چې احسان منمه
لوئ يې د غرنه په خپل ځان منمه

څو ای زما د تورو شپو ملګرې
د جدايي او شوګيو ملګرې

نن ته اوده شه چې تېرې تېرې شي
دا تېرې په ټول جهان خورې شي

نن چې دا شپه څومره اوږده شي ښه ده
او دا تياره چې يو په دوه شي ښه ده

ځکه چې نن زما ليلی راځي
د دې دنيا نه به په غلا راځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

"غم"

لږ خو مې پرېږده غمه — چې لږه ساه واخلم
چې لږه ساه واخلم — نو بيا به تا واخلم

ورکوټے زړهٔ دے زما — دا اُميدونه پکښې
پيو تسکے زړهٔ دے زما — دا ارمانونه پکښې

دَ چا لېدونه ګورے — زهٔ ناقلاره يمه
نه چې نااُميده ګورے — زهٔ دَ بېهاره يمه

دومره مې پرېږده چې خوند — زهٔ دَ خندا واخلم
خوند دَ اشنا دَ مينې — څهٔ دَ وفا واخلم

لږ خو مې پرېږده غمه
چې لږه ساه واخلم

چې لږه ساه واخلم
نو بيا به تا واخلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دې دُنیا نه لرې بېسَله دُنیا وے زما
دا سې دنیا کښې وے زړهٔ چې بس زما وے زما

پکښې خندلے شوے ما پکښې ژړلے شوے ما
چې څوک کتل مې غوښتے پکښې کتلے شوے ما

نهٔ وے جفا نه خبر نهٔ دَ وفا نه خبر
نهٔ دَ جزا نه خبر نهٔ دَ سزا نه خبر

دومره مې پرېږده چې غم زړهٔ دَ اشنا واخلم
کهٔ دې پر دروند وي نو هم پېټے به ستا واخلم

لږ څو مې پرېږده غمه
چې لږه ساه واخلم

چې لږه ساه واخلم
نو بیا به ستا واخلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعبیر

لکه سپرلے چې په چمن راشي
په سمه غر اؤ په کُهن راشي

په تورو شپو کښې لکه ستورې غونډې
نا اُمیدۍ کښې لکه زېرے غونډې

دَ خوبِ زړګي یو ترانه غونډه کښې
دَ سرو شرابو پېمانه غونډه کښې

زما دَ خوب ښکلے تعبیر شولې تهٔ
دَ نامرادهٔ زړهٔ تقدیر شولې تهٔ

دَ زړهٔ دنیا ته په دې شان راغلې
ورانې دُنیا ته په ښهٔ شان راغلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځوان دوست سید صابر شاه صابر د واده په خوشحالۍ کښې د مینې او عقیدت ګلونه

وَادهٔ

دَ رنګینه شعرونو په ژبه

"راځئ چې ټول په جمع یو اَلا اوکړو اَلا"

راځئ چې د صابر د سهرې ګُلونو نه قربان شو

راځئ چې د سهرې د دې ګلونو نه قربان شو

راځئ د خوشحالۍ د دې وختونو نه قربان شو

راځئ چې هم د ساز او هم سُرونو نه قربان شو

"راځئ چې ټول په جمع یو اَلا اوکړو اَلا"

نن ستورې په اسمان کښې دې نشه نشه نشه غوندې

نه صرف نشه نهٔ دې، دې ګڼه ګڼه ګڼه غوندې

کله د غصې نه شي لمبه لمبه لمبه غوندې

کله د اسې تت شي، شي ډیوه ډیوه ډیوه غوندې

سهرې ته کتے نشي دې د زړهٔ په رنځ اخته غوندې

دوئ هم راته ښکاري دې بدنیته د بنده غوندې

راځئ چې ټول په جمع یو اَلا اوکړو اَلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمبه شان موده د انتظار څومره اوږده شوله
شکر دے اے خدایه چې مو تن طمعه پوره شوله
سهره نن د واده ځېږد صابر په سر ځوړه شوله
اوګورئ دنیا د دې سهرې په تماشه شوله
راځئ چې ټول په جمع یو آلا اوکړو آلا

صابره ته د مور د ارمانونو نه خبر نه وې
ته جوړې د پلار د حسرتونو نه خبر نه وې
ته د خپلو خوېندو د غمونو نه خبر نه وې
ته دې جوړ د رونړو د فکرونو نه خبر نه وې
څومره په ارمان ستا د واده د سر سهرو ته وو
څومره "تلوسه" کښې دې ساعت او دې لمحو ته وو
راځئ چې ټول په جمع یو آلا اوکړو آلا

مغموم به مدعا خپله ښکاره په څو نقطو کښې کړي
یا به یې بیان د شاعرۍ په څو جملو کښې کړي
خپل دواړه لاسونه به روچت په نیمو شپو کښې کړي
سوال به د خپل رب نه په خاموشه خاموشو کښې کړي
دا ډرونه دلارې دوه ملګرې تل ودان لرې
ته یې په خپل فضل هر آفت نه په امان لرې

— آمین —

لیکے او پیشکش : عبدالله جان مغموم

د واده نېټه ۲۴ ستمبر ۱۹۹۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډمې ته

(په میدان کښې د ډمې د ګډا یوه نقشه یوه ننداره)

ګډه شې ګډېږې په ګډا کښې په خندا شې ته
سر تر پښو ادا شې ته
او نڅوې چورلکونه هر چورلک کښې په هوا شې ته
سر تر پښو ادا شې ته

ټینګه شې کږه شې په کږه کښې بیا راسمه شې
د کمه له ستمه شې
ډېرې نخرې او کړې په نخرو نخرو بې دمه شې
د کمه له ستمه شې

نری نری ګډېږې ناګهانه په ترپکو شې
سر په کالکو چکو شې
وار درنه خطا شې وارخطا نه په چورلکو شې
سر په کالکو چکو شې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته يې کچه غوړکه نري ملا دې لکه لخته ده
لخته تري هم سخته ده
هره يې ادا دې د قيامت نخښو نه سخته ده
سختو نه هم سخته ده

سپل نه جدا شوې مرغۍ هر چا ته نږدې شې ته
په طمعه د پيسې شې ته
او وهې سانګو نه په خڅه چل هلې دلې شې ته
په طمعه د پيسې شې ته

چاته وهې سترګې چا ته بل رنګ اشارې کوې
دا کومې نخرې کوې
تال کښې د سازونو د چالونو نظارې کوې
دا کومې نخرې کوې

شرنګ د هر پښن پب کښې دې بې شمېره فسادونه دي
ډېر ډېر طوفانونه دي
سرې سترګې دې نه دي د شرابو ډک جامونه دي
ډېر ډېر طوفانونه دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ختېکو مزکې ته خطاب

اے دَ اغزو اودَ گلونو مزکې
دَ کانړو تېږکو تورو غرونو مزکې

اے دَ همّت دَ خزانو مېرمنې
دَ شجاعت دَ سپاېونو مزکې

دَ پښتو مورې د پښتونه ډکې
دَ خوشحال خان غوندې زمرونه ډکې

ستا احترام کول پکار دي منم
تا ته سلام کول پکار دي منم

اے دَ چمن اے دَ گُلشن خاوُرې
اے دَ ختېکو دَ وطن خاوُرې

اے دَ غېرت دَ افسانو مېرمنې
دَ خوشحال خان دَ مضبوط تن خاورې

دَ غېرت مورې دَ غېرت نه ډکې
اے دَ ختېکو دَ عظمت نه ډکې

ستا احترام کول پکار دي منم
تا ته سلام کول پکار دي منم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تا د خپل عزت د پاره
د آزادۍ دَ حفاظت د پاره

دَ خوشحال خان غوندې زامن راوړې
داسې غازیان داسې تورزن راوړې

چې اباسین کښې ئې سېلاب راوستو
ښارو مېرو کښې ئې انقلاب راوستو

ستا احترام کول پکار دي مونږ
تا ته سلام کول پکار دي مونږ

دَ ــ ورې دَ غېرت نه ډکې
اے دَ خټکو دَ عظمت نه ډکې

دَ خوشحال خان اَس په تا ایښې دي
تا دَ شفقت نه په سینې ایښې دي

خټک زلمي تا باندې سر ایښے دے
تا په خپل زړهٔ په خپل ځیګر ایښے دے

ستا احترام کول پکار دي مونږ
تا ته سلام کول پکار دي مونږ

دَ پښتو مورې دَ پښتو نه ډکې
دَ خوشحال خان غوندې زمرو نه ډکې

ستا په خوارۍ باندې خوارېږمه زهٔ
کهٔ تپوس کوم ګنهګارېږمه زهٔ

دومره تپوس درنه کوُم چې ولې
دا روندې تېرې او بربنډه شوې تهٔ

دومره تپوس درنه کوم خټکې
بس دَ خوشحال نه پسته شنډه شوې تهٔ

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library